

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 6.5.2026
COM(2026) 540 final

2026/0105 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού

{SWD(2026) 770 final}

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης στις 10 Σεπτεμβρίου 2025 η πρόεδρος της Επιτροπής κ. Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν **έθεσε τη στέγαση και τη φτώχεια στο προσκήνιο**, δεσμευόμενη η Επιτροπή να καταρτίσει **«σχέδιο για να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας έως το 2050»** με μια φιλόδοξη **ευρωπαϊκή στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας** και να παρουσιάσει το πρώτο **ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης**. Η πρόεδρος υπογράμμισε ότι **«ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων κατέστησε τη στέγαση κοινωνικό δικαίωμα στην Ευρώπη»** και δήλωσε ότι ήρθε η ώρα να γίνει πράξη η υπόσχεση αυτή. Αναγνώρισε ότι η στεγαστική κρίση αποτελεί κοινωνική πρόκληση και θέμα αξιοπρέπειας, και τόνισε την ανάγκη να αναμορφωθεί ριζικά ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουμε το ζήτημα αυτό.

Η αρχή 19 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων κατοχυρώνει το δικαίωμα των αστέγων σε στέγαση και βοήθεια. Απευθύνει έκκληση για την παροχή πρόσβασης σε καλής ποιότητας κοινωνική κατοικία ή στεγαστική βοήθεια σε όσους την έχουν ανάγκη και τονίζει ότι τα εύάλωτα άτομα έχουν δικαίωμα σε κατάλληλη βοήθεια και προστασία έναντι της αναγκαστικής έξωσης. Στην ίδια αρχή υπογραμμίζεται ότι στους άστεγους πρέπει να παρέχονται κατάλληλα καταλύματα και υπηρεσίες, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική τους ένταξη.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπογραμμίζει ότι, για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της φτώχειας, η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας. Στόχος είναι να διασφαλιστεί αξιοπρεπής διαβίωση για όλα τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται από την ενωσιακή και την εθνική νομοθεσία και πρακτική.

Ο αναθεωρημένος **Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης** αναγνωρίζει το δικαίωμα όλων να έχουν πρόσβαση σε ικανοποιητικού επιπέδου στέγαση και ότι πρέπει να προλαμβάνεται και να μειώνεται ο αριθμός των αστέγων με σκοπό τη σταδιακή εξάλειψη του φαινομένου.

Λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία αυτών των δικαιωμάτων και την ανάγκη αποτελεσματικής εφαρμογής τους, **η δήλωση της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγιάς**, η οποία υπεγράφη τον Ιούνιο του 2021 από τα κράτη μέλη, τα θεσμικά και συμβουλευτικά όργανα της ΕΕ, τους κοινωνικούς εταίρους και τις σχετικές ΜΚΟ, εκφράζει τη δέσμευση να καταβληθούν προσπάθειες για την εξάλειψη της αστεγιάς έως το 2030, ώστε i) κανείς να μην κοιμάται στον δρόμο λόγω έλλειψης προσβάσιμων, ασφαλών και κατάλληλων καταλυμάτων έκτακτης ανάγκης· ii) κανείς να μη ζει σε στέγαση έκτακτης ανάγκης ή σε μεταβατική στέγαση για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από το αναγκαίο για την επιτυχή μετακίνηση σε μόνιμη λύση στέγασης· iii) κανείς να μην απομακρύνεται από ίδρυμα (π.χ. σωφρονιστικό κατάστημα, νοσοκομείο, ίδρυμα περίθαλψης) χωρίς προσφορά κατάλληλης στέγασης· iv) οι εξώσεις να αποτρέπονται όποτε είναι δυνατόν και να μην ασκείται έξωση σε κανέναν χωρίς βοήθεια για την εξεύρεση κατάλληλης λύσης στέγασης, όταν χρειάζεται· v) κανείς να μην υφίσταται διακρίσεις λόγω της κατάστασης αστεγιάς του.

Οι γενικοί στόχοι της παρούσας πρότασης είναι η προώθηση των πολιτικών προσπαθειών για την αποτελεσματική εφαρμογή των προαναφερόμενων κατευθύνσεων σχετικά με την πρόσβαση στη στέγαση και τη στεγαστική βοήθεια.

Το **ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγας**, το πρώτο πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης, εδράζεται σε τέσσερις πυλώνες στους οποίους πρέπει να αναληφθεί δράση, μεταξύ άλλων για τη στήριξη όσων πλήττονται από τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία. Προτείνεται η έκδοση σύστασης του Συμβουλίου για τη στήριξη των ευάλωτων ατόμων που αντιμετωπίζουν επισφαλείς συνθήκες στέγας και για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της αστεγίας μέσω της άσκησης ολοκληρωμένων πολιτικών που έχουν ως επίκεντρο τον άνθρωπο και γνώμονα τη στέγαση.

Η πρώτη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας που ανακοινώθηκε στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές για την περίοδο 2024-2029 **έχει ως στόχο να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας έως το 2050** και εστιάζει στην παροχή στήριξης στα κράτη μέλη για «να βοηθήσουν τους ανθρώπους να αποκτήσουν πρόσβαση στα βασικά μέσα προστασίας και στις υπηρεσίες που χρειάζονται, παράλληλα με την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της φτώχειας». Η παρούσα πρόταση σύστασης του Συμβουλίου εγκρίνεται μαζί με τη **στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας** και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των προσπαθειών που καταβάλλει η Επιτροπή για την πρόληψη και την καταπολέμηση της φτώχειας. Επίσης, στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας, η ενισχυμένη ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά αντιμετωπίζει τα κενά στην καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας, διασφαλίζοντας ότι τα παιδιά σε ανάγκη έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης στέγας, για τη στήριξη της ανάπτυξής τους.

Με στόχο **την πρόληψη και την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας**, η παρούσα πρόταση σύστασης του Συμβουλίου θα χρησιμεύσει ως εργαλείο που **θα στηρίζει τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τους δήμους** ώστε να επανεξετάσουν, να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν συνολικά και ολοκληρωμένα στρατηγικά πλαίσια πολιτικής με επίκεντρο τον άνθρωπο και με γνώμονα τη στέγαση, έτσι ώστε να προληφθούν και να περιοριστούν ο στεγαστικός αποκλεισμός και η αστεγία, τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές. Οι αγροτικές και απομακρυσμένες περιοχές αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες προκλήσεις ως προς την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση, μεταξύ άλλων εξαιτίας των χαμηλών αξιών των ακινήτων, οι οποίες μπορούν να περιορίσουν τα κίνητρα για συντήρηση και για την πραγματοποίηση επενδύσεων και να φέρουν ως αποτέλεσμα κλειστές κατοικίες, υποβάθμιση και εγκατάλειψη του αποθέματος κατοικιών. Επιπλέον, οι αγροτικές κατοικίες είναι συχνά παλαιότερες και λιγότερο αποδοτικές ενεργειακά, κάτι που διογκώνει τις ανάγκες ανακαίνισης, το κόστος για τους κατοίκους και συμβάλλει στην ενεργειακή φτώχεια. Ενώ ορισμένα κράτη μέλη ανέπτυξαν πρόσφατα ή ενισχύουν τα στρατηγικά πλαίσια πολιτικής τους, αυτά χαρακτηρίζονται από σημαντικές διαφορές ως προς τις μεθοδολογίες, τις δομές διακυβέρνησης και τα αποτελέσματά τους, κάτι που αναδεικνύει την ανάγκη καθοδήγησης ώστε να ληφθούν μέτρα πολιτικής που θα τεκμηριώνονται με αποδεικτικά στοιχεία. Στόχος της πολιτικής είναι η στήριξη των ευάλωτων ατόμων που βρίσκονται ή κινδυνεύουν να βρεθούν σε επισφαλείς συνθήκες στέγας, καθώς και η πρόληψη και η αντιμετώπιση της αστεγίας.

Ο **στεγαστικός αποκλεισμός** συνίσταται στην αδυναμία ενός ατόμου ή ενός νοικοκυριού να έχει πρόσβαση ή να παραμένει σε αξιοπρεπή, σταθερή στέγαση που να ανταποκρίνεται σε βασικά πρότυπα ποιότητας, νομική εξασφάλιση¹ και οικονομική προσιτότητα. Η αστεγία είναι η πιο ορατή και ακραία μορφή του και περιλαμβάνει άτομα που κοιμούνται στον δρόμο,

¹ Τα πρότυπα ποιότητας για τη στέγαση καθορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις ώστε μια κατοικία να θεωρείται κατοικήσιμη, ασφαλής και νόμιμη. Σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά, τα οποία συχνά επιβάλλουν οι τοπικοί στεγαστικοί κώδικες, οι κατοικίες πρέπει να προσφέρουν δομική σταθερότητα, εγκαταστάσεις υγιεινής και πυρασφάλεια. Η νομική εξασφάλιση αναφέρεται στην ασφάλεια παραμονής.

σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης και σε προσωρινά καταλύματα. Ωστόσο, ο στεγαστικός αποκλεισμός είναι γενικότερος και περιλαμβάνει όσους έχουν κατάλυμα, αλλά οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι ακατάλληλες και/ή επισφαλείς. Επισφαλής στέγαση υφίσταται όταν τα άτομα δέχονται απειλές αυθαίρετης ή αναγκαστικής έξωσης, υφίστανται ενδοοικογενειακή κακοποίηση ή η μισθωτική σύμβασή που έχουν συνάψει δεν τους προσφέρει σταθερότητα. Ακατάλληλη στέγαση υφίσταται όταν τα άτομα διαμένουν σε υποβαθμισμένες κατοικίες που δεν διαθέτουν βασικές υποδομές, είτε επειδή χρειάζονται σοβαρές επισκευές ή είναι υπερβολικά συνωστισμένες είτε επειδή δεν είναι προσβάσιμες για άτομα με πρόσθετες ανάγκες, όπως οι ηλικιωμένοι ή τα άτομα με αναπηρία ή τα άτομα με ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας. Μια άλλη μορφή στεγαστικού αποκλεισμού μπορεί να είναι η έλλειψη φοιτητικής στέγης, κάτι που μπορεί να υποχρεώσει τους φοιτητές να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους.

Η αστεγία είναι η σοβαρότερη εκδήλωση φτώχειας και κοινωνικής περιθωριοποίησης, καθώς μειώνει σημαντικά το προσδόκιμο ζωής, την υγεία, την ευημερία και τη συμμετοχή στην κοινωνία, τη δημοκρατία και την αγορά εργασίας, όπως επίσης και την ικανότητα πρόσβασης σε βασικές οικονομικές και κοινωνικές υπηρεσίες. Πρόκειται για μια σύνθετη, μεταβαλλόμενη κοινωνική πρόκληση που οφείλεται σε διαρθρωτικούς παράγοντες, όπως η φτώχεια, η ανεργία, η διαβίωση σε περιθωριοποιημένες περιοχές, η περιορισμένη διαθεσιμότητα κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγας και η ανεπαρκής κοινωνική πρόνοια. Οι προσωπικές περιστάσεις, όπως εθισμός, κακή ψυχική ή σωματική υγεία, διάλυση της οικογένειας ή εξ οικείων βία, μπορούν να εντείνουν την ευπάθεια ενός ατόμου ή να αποτελέσουν την αφορμή της. Μολονότι το να ζει κάποιος στον δρόμο είναι η πιο ορατή μορφή αστεγίας (**αστεγία στον δρόμο**), υπάρχουν επίσης λιγότερο εκδηλές μορφές, όπως η **αστεγία λόγω στέρησης οικίας**, στην οποία τα άτομα ζουν σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης ή σε προσωρινά καταλύματα².

Οι διαφορές στους νομικούς και στατιστικούς ορισμούς της αστεγίας, σε συνδυασμό με τους ανομοιογενείς τύπους παρακολούθησης και μεθοδολογιών μεταξύ των κρατών μελών, θέτουν προκλήσεις για την παραγωγή συνεκτικών, αξιόπιστων και συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με την αστεγία σε ολόκληρη την ΕΕ. Τα διαθέσιμα εθνικά στοιχεία δείχνουν ανοδική τάση σε αρκετά κράτη μέλη, ενώ ο ΟΟΣΑ εκτιμά ότι **περίπου ένα εκατομμύριο άτομα βιώνουν την αστεγία στην ΕΕ**. Τα κοινωνικοδημογραφικά χαρακτηριστικά των ατόμων που αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό ή αστεγία λόγω στέρησης στέγης διαφέρουν ανάλογα με το εθνικό, περιφερειακό και τοπικό πλαίσιο. Ωστόσο, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ³ ορισμένοι πληθυσμοί πλήττονται δυσανάλογα από την αστεγία, και συγκεκριμένα οι νέοι, οι οικογένειες με παιδιά, οι μετανάστες, οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με αναπηρία.

Σύμφωνα με την **ενότητα «Διαγενεακή μεταβίβαση πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων και στεγαστικές δυσκολίες»⁴ των κοινοτικών στατιστικών για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης (EU-SILC⁵) για το 2023**, περίπου το 5 % των ενηλίκων στην ΕΕ ανέφεραν ότι αντιμετώπισαν δυσκολίες στέγας σε κάποιο στάδιο της ζωής τους, δηλαδή

² Οι κατηγορίες αυτές αποτελούν μέρος της «ETHOS», της «ευρωπαϊκής τυπολογίας για την έλλειψη στέγης και τον αποκλεισμό από την κατοικία». Η ETHOS δημιουργήθηκε για να παράσχει ένα πλαίσιο που θα βελτιώσει την κατανόηση και τη μέτρηση της αστεγίας στην Ευρώπη και μια κοινή «γλώσσα» για διακρατικές ανταλλαγές σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Η ταξινόμηση της ETHOS περιλαμβάνει όλες τις καταστάσεις διαβίωσης που ισοδυναμούν με μορφές αστεγίας και στεγαστικού αποκλεισμού.

³ [Βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ για την οικονομικά προσιτή στέγαση ΟΟΣΑ](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/132338.pdf)
<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/SEPDF/cache/132338.pdf>

⁵ EU-SILC είναι το ακρωνύμιο των στατιστικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το εισόδημα και τις συνθήκες διαβίωσης. Πρόκειται για εναρμονισμένη ετήσια έρευνα (από το 2003) που διεξάγεται σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και σε ορισμένες τρίτες χώρες για τη συλλογή συγκριτικών, πολυδιάστατων, διαχρονικών και διατομεακών μικροδεδομένων σχετικά με το εισόδημα, τη φτώχεια, τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις συνθήκες στέγας.

κοιμόντουσαν στον δρόμο, διέμεναν σε καταφύγια έκτακτης ανάγκης, σε μη παραδοσιακά καταλύματα ή έμεναν προσωρινά με την οικογένεια και τους φίλους τους ελλείψει εναλλακτικών λύσεων. Το συνολικό ποσοστό των νοικοκυριών που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού και αντιμετωπίζουν στεγαστικές δυσκολίες είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού των νοικοκυριών που δεν διατρέχουν κίνδυνο (8,5 % έναντι 3,9 %). Τα νοικοκυριά με συντηρούμενα τέκνα (18,1 %) είναι πιθανότερο να αντιμετωπίσουν δυσκολίες ενοικίασης απ' ό,τι τα νοικοκυριά χωρίς συντηρούμενα τέκνα (10,2 %). Οι κύριες αιτίες των στεγαστικών δυσκολιών είναι οικογενειακά και προσωπικά ζητήματα (30 %), οικονομικά ζητήματα (25,9 %), απώλεια θέσης εργασίας ή αδυναμία εξεύρεσης εργασίας (7,3 %), η λήξη σύμβασης μίσθωσης (5,2 %) και ζητήματα σχέσης ή οικογένειας (14,1 %). Στο 1,1 % των περιπτώσεων τα προβλήματα υγείας συμβάλλουν στις στεγαστικές δυσκολίες. Το 26,5 % υπερέβη τις στεγαστικές δυσκολίες με την εξεύρεση εργασίας, το 20,4 % με τη μετάβαση σε κοινωνική ή επιδοτούμενη ιδιωτική στέγαση και το 14,1 % μέσω σχέσεων ή της οικογένειάς τους.

Η αστεγία αποτελεί επίσης **σημαντική συστημική πρόκληση με σημαντικές δημοσιονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις** για τα κράτη μέλη. Οι πρακτικές που ευνοούν τη λήψη μέτρων μόνο ως αντίδραση, εστιασμένων στην αντιμετώπιση κρίσεων, όπως η υγειονομική περίθαλψη έκτακτης ανάγκης, τα προσωρινά καταλύματα και η εποπτεία εκ μέρους της ποινικής δικαιοσύνης, έχουν ως αποτέλεσμα έναν κύκλο δαπανηρών υπηρεσιών που δεν καταπολεμούν τα γενεσιουργά αίτια του φαινομένου της αστεγίας. Πέρα από τον άμεσο αντίκτυπο στους κρατικούς προϋπολογισμούς, η αστεγία οδηγεί σε ευρύτερο κοινωνικό κόστος, μεταξύ άλλων στη διάβρωση του ανθρώπινου δυναμικού και στην αποδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, καθώς ο στεγαστικός αποκλεισμός εμποδίζει την οικονομική συμμετοχή και διαιώνίζει κύκλους ανισοτήτων μεταξύ των γενεών.

Κατά συνέπεια, για την αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας απαιτείται στρατηγική μετάβαση από τη διαχείριση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε ανθρωποκεντρικές, ολοκληρωμένες πολιτικές που έχουν ως γνώμονα τη στέγαση. Οι ανθρωποκεντρικές πολιτικές εστιάζονται στις διακριτές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν άτομα και νοικοκυριά σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης, τα οποία βιώνουν ή κινδυνεύουν από στεγαστικό αποκλεισμό και αστεγία. Οι προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση, όπως η προσέγγιση «Προτεραιότητα στη στέγαση», βοηθούν τα άτομα που βιώνουν επισφαλείς συνθήκες στέγασης να παραμείνουν στο κατάλυμά τους και έχουν σκοπό την εξασφάλιση σταθερής στέγασης το συντομότερο δυνατόν, σε συνδυασμό με την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών στήριξης, σε όσους αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό και, ειδικότερα, αστεγία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι αυτές είναι οι πλέον αποτελεσματικές και οικονομικά αποδοτικές πολιτικές για την αντιμετώπιση του προβλήματος της αστεγίας.

Οι προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση μπορούν να προσκρούσουν στην έλλειψη οικονομικά προσιτής στέγασης. Μολονότι η αύξηση της προσφοράς οικονομικά προσιτών καταλυμάτων αποτελεί μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο στόχο, βραχυπρόθεσμα βελτιώσεις μπορούν να γίνουν με μια πιο στοχευμένη χορήγηση των κοινωνικών και δημόσιων κατοικιών και με τη στήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν αστεγία, ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε υφιστάμενες και κλειστές κατοικίες στην αγορά μισθώσεων. Αυτό μπορεί να γίνει με την παροχή συνδρομής στην αναζήτηση κατοικίας, με τη χορήγηση εγγυήσεων ή επιδοτήσεων μίσθωσης και οικονομικής στήριξης για την καταβολή της σχετικής εγγύησης, παράλληλα με τη χορήγηση κατάλληλων διασφαλίσεων και κινήτρων στους ιδιοκτήτες. Η προσφορά περισσότερων οικονομικά προσιτών καταλυμάτων αποτελεί πρόκληση που απαιτεί τη συμβολή πολλών συμφεροντούχων σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, αρχής γενομένης από τον σχεδιασμό ειδικών μέτρων στεγαστικής πολιτικής για την τόνωση

της προσφοράς κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης κατά τρόπο που να ενθαρρύνει επίσης τις ιδιωτικές επενδύσεις. Η παροχή στέγασης πρέπει να ενσωματωθεί στην κοινωνική στήριξη, τη στεγαστική βοήθεια, τις υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης και μακροχρόνιας φροντίδας, τις υπηρεσίες ένταξης στην αγορά εργασίας και άλλες βασικές υπηρεσίες που έχουν σκοπό να αντιμετωπίσουν τις πολύπλευρες προκλήσεις που συνδέονται με τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία.

Η ποιότητα είναι ζωτικής σημασίας για τη βιωσιμότητα της στέγασης, καθώς και για την αξιοπρέπεια και την ευημερία ενός ατόμου. Τα ελάχιστα πρότυπα αξιοπρεπούς στέγασης περιλαμβάνουν τις συνθήκες ασφάλειας για την προστασία των ενοίκων από κινδύνους όπως κατάρρευση δομικών στοιχείων, πυρκαγιά, ακατάλληλες εγκαταστάσεις υγιεινής και περιβαλλοντικές απειλές, καθώς και προσαρμογές για σκοπούς προσβασιμότητας, κατά περίπτωση. Για τη στεγαστική ασφάλεια της στέγασης απαιτούνται κατάλληλες βασικές υπηρεσίες (π.χ. ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση και τρεχούμενο νερό) και προστασία από τις καιρικές συνθήκες, δομικά προβλήματα και άλλους κινδύνους. Η ποιοτική στέγαση περιλαμβάνει επίσης καλή ενεργειακή απόδοση, ώστε τα νοικοκυριά να μην βιώνουν ενεργειακή φτώχεια, και επαρκή χώρο διαβίωσης ανά άτομο ώστε να προλαμβάνεται ο συνωστισμός.

Στρατηγικά πλαίσια για την αντιμετώπιση του φαινομένου της αστεγίας διαθέτουν επί του παρόντος 19 κράτη μέλη, είτε σε κρατικό είτε σε κατώτερα επίπεδα. Οι στρατηγικές αυτές δίνουν προτεραιότητα και επικεντρώνονται στην παροχή κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης και συνολικής στήριξης στα άτομα που βιώνουν την αστεγία. Πρόληψη της αστεγίας και μετάβαση από τα καταλύματα έκτακτης ανάγκης και την προσωρινή στέγαση σε μακροπρόθεσμες λύσεις στέγασης, για παράδειγμα, η ανάπτυξη ή η επέκταση προσεγγίσεων όπως «Προτεραιότητα στη στέγαση», οι οποίες βρίσκονται στο επίκεντρο της άσκησης πολιτικής σε αρκετές χώρες.

Οι αποτελεσματικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην πρόληψη, για την οποία οι πόροι είναι συχνά ανεπαρκείς. Παρά το γεγονός ότι οι προληπτικές προσεγγίσεις είναι πιο οικονομικές από τις προσεγγίσεις αντίδρασης, συχνά επισκιάζονται από τις ταχείες αντιδράσεις σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι υπηρεσίες έγκαιρης παρέμβασης, όπως η διαμεσολάβηση για καθυστερούμενα μισθώματα, η παροχή συμβουλών για οφειλές μισθωμάτων ή ενυπόθηκα χρέη, η νομική υποστήριξη όσον αφορά τα δικαιώματα των μισθωτών και των εκμισθωτών, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και η παροχή βραχυπρόθεσμης οικονομικής βοήθειας, δεν προσφέρονται συστηματικά και η πρόσβαση σε αυτές μπορεί να είναι δύσκολη. Η βελτίωση αυτών των υπηρεσιών, η εξατομικευμένη στήριξη των ατόμων που αφήνουν το ιδρυματικό πλαίσιο και η παροχή κατάλληλης οικονομικής βοήθειας για την καλύτερη απορρόφηση των παροχών έχουν καίρια σημασία για να σπάσει ο φαύλος κύκλος της αστεγίας.

Η λήψη προληπτικών μέτρων μπορεί επίσης να βοηθήσει στην αντιμετώπιση των αυθαίρετων ή αναγκαστικών **εξώσεων**. Μολονότι είναι δύσκολο να συγκεντρωθούν συνολικά, αξιόπιστα και συγκρίσιμα στοιχεία σχετικά με τις εξώσεις, για παράδειγμα όσον αφορά το σύνολο των ειδοποιήσεων, των διαδικασιών ή των διαταγών εξώσης, και το κατά πόσον τα στοιχεία αυτά καλύπτουν όλες τις εξώσεις ή μόνο εκείνες που εκτελούνται από τα όργανα επιβολής του νόμου, ο ΟΟΣΑ εκτιμά ότι σε όλες τις χώρες μέλη του κινούνται ετησίως τουλάχιστον 2,4 εκατομμύρια επίσημες διαδικασίες εξώσης.

Θα πρέπει να εκπονηθούν μέτρα μετριασμού και μηχανισμοί συνεργασίας που να περιορίζουν τον κίνδυνο εξώσης και αστεγίας. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης απαιτούν από τις χώρες να διασφαλίζουν

νομική προστασία σε όσους αντιμετωπίζουν έξωση. Η προστασία αυτή προβλέπει τη διαβούλευση με τα θιγόμενα μέρη με σκοπό την εξεύρεση εναλλακτικών λύσεων, την κατάρτιση σχεδίων αποπληρωμής για την καταβολή των ενοικίων και των ενυπόθηκων δανείων, τον καθορισμό εύλογης προθεσμίας μετά την ειδοποίηση έξωσης, την απαγόρευση έξωσης τις νυχτερινές ώρες ή τον χειμώνα, όπου αυτό είναι δυνατόν, την παροχή μέσων έννομης προστασίας κατά των παράνομων εξώσεων και βοήθειας, καθώς και την παροχή αποζημίωσης για παράνομες εξώσεις. Όταν μια έξωση λαμβάνει χώρα, θα πρέπει να γίνονται σεβαστά η αξιοπρέπεια και τα δικαιώματα των ατόμων και θα πρέπει να συνοδεύεται από εναλλακτικό κατάλυμα.

Μια αποτελεσματική στρατηγική για τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία θα πρέπει, κατά συνέπεια, να ενσωματώνει την αυξημένη προσφορά κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης που να προσπορίζει σταθερές μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες λύσεις, και να εμπεριέχει μέτρα πρόληψης και επαναστέγασης, προστατεύοντας από την έξωση όσους βιώνουν επισφαλείς συνθήκες στέγασης, επιτρέποντας την έγκαιρη παρέμβαση σε περίπτωση οφειλόμενων ενοικίων, για παράδειγμα με την παροχή συμβουλών για θέματα οικονομικής διαχείρισης και χρεών, καθώς και διασφαλίζοντας την πρόσβαση σε κατάλληλες κοινωνικές υπηρεσίες, υπηρεσίες απασχόλησης, υγειονομικής περίθαλψης και φροντίδας.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η πρόταση συμβάλλει στην εφαρμογή της **αρχής 19 του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων σχετικά με τη στέγαση και τη βοήθεια για τους άστεγους**. Η αρχή αυτή αναγνωρίζει ότι θα πρέπει παρέχεται πρόσβαση σε κοινωνική στέγαση ή σε υψηλής ποιότητας στεγαστική βοήθεια σε όσους την έχουν ανάγκη· ότι τα ευάλωτα άτομα έχουν δικαίωμα σε προστασία έναντι της αναγκαστικής έξωσης και ότι στους άστεγους πρέπει να παρέχονται κατάλληλη στέγαση και υπηρεσίες.

Στα συμπεράσματα της Προεδρίας σχετικά με το μελλοντικό ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης, της 1ης Δεκεμβρίου 2025, ζητείται να υπάρξει στενότερη συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ και να αξιοποιηθούν και να ενισχυθούν περαιτέρω το έργο της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της αστεγίας και οι πολιτικές που έχουν ως γνώμονα τη στέγαση, όπως η αρχή της προτεραιότητας στη στέγαση. Καλείται επίσης η Επιτροπή να εξετάσει κατά πόσον μια σύσταση του Συμβουλίου μπορεί να συμβάλει στον σκοπό αυτό. Τον Δεκέμβριο του 2025 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το **ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης**, το πρώτο πλαίσιο σε επίπεδο ΕΕ που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της στεγαστικής κρίσης. Το σχέδιο περιλαμβάνει τέσσερις πυλώνες: i) αύξηση της προσφοράς κατοικιών· ii) κινητοποίηση επενδύσεων· iii) παροχή άμεσης στήριξης και προώθηση μεταρρυθμίσεων· και iv) προστασία των προσώπων που υφίστανται εντονότερα τον αποκλεισμό από τη στέγαση. Η δράση 10 του σχεδίου, η οποία επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση της αστεγίας και στη στήριξη των ενοικιαστών και των νοικοκυριών που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, προτείνει την έκδοση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού, έτσι ώστε να στηριχθούν τα ευάλωτα άτομα που βρίσκονται σε επισφαλείς καταστάσεις στέγασης και για να προληφθεί και να αντιμετωπιστεί η αστεγία.

Η δήλωση της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας εγκαινίασε την **ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας** (στο εξής: πλατφόρμα), η οποία προωθεί i) τη συγκέντρωση συγκρίσιμων, αξιόπιστων δεδομένων, καθώς και την παρακολούθηση· ii) την ανταλλαγή γνώσεων· και iii) τη βελτίωση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, σε συνδυασμό με iv) την ενσωμάτωση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας σε όλες τις σχετικές πολιτικές της Ένωσης. Η παρούσα

πρόταση βασίζεται στο έργο που έχει πραγματοποιηθεί μέχρι στιγμής και στα διδάγματα που έχουν αντληθεί μέσω της πλατφόρμας.

Η Επιτροπή έχει εντείνει σημαντικά τη συμβολή της στις πολιτικές που σχετίζονται με τη στέγαση, σεβόμενη παράλληλα πλήρως την αρμοδιότητα των κρατών μελών στον τομέα αυτό. Παρότι οι εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές κατέχουν τις περισσότερες αρμοδιότητες στον τομέα της στέγασης, η κατάσταση από ζήτημα της τοπικής αγοράς ακινήτων έχει εξελιχθεί σε συστημική **στεγαστική κρίση**. Η **σύσταση του Συμβουλίου της ΕΕ του 2023 σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη** προσδιορίζει την πρόσβαση στη στέγαση ως μία από τις υποστηρικτικές υπηρεσίες που μπορούν να βοηθήσουν τα άτομα που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους να ενταχθούν στην κοινωνία και, κατά περίπτωση, στην αγορά εργασίας, καθώς και να αποκτήσουν πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες και εισοδηματική στήριξη.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Η **ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά**, η οποία θεσπίστηκε το 2021, αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, συνιστώντας στα κράτη μέλη να εγγυώνται ότι τα παιδιά σε ανάγκη έχουν αποτελεσματική πρόσβαση σε ένα σύνολο βασικών υπηρεσιών, όπως κατάλληλη στέγαση. Συνιστά στα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη τους συγκεκριμένα μειονεκτήματα που αντιμετωπίζουν ειδικότερα τα άστεγα παιδιά ή τα παιδιά που αντιμετωπίζουν σοβαρή στέρηση στέγασης και να διασφαλίζουν ότι, μαζί με τις οικογένειές τους, έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση και σε συναφείς κοινωνικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες.

Η **σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα** καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν επίσημες υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, ιδίως την κατ' οίκον φροντίδα και τη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Η στέγαση που είναι προσαρμοσμένη στις μεταβαλλόμενες ανάγκες φροντίδας των ατόμων αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την κατ' οίκον γήρανση, καθιστώντας δυνατή την παροχή κατ' οίκον φροντίδας.

Το **σχέδιο δράσης του 2021 για την κοινωνική οικονομία** και η σχετική **σύσταση του Συμβουλίου του 2023 για την ανάπτυξη συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία** αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών-πλαίσιο για τους φορείς της κοινωνικής οικονομίας σε ολόκληρη την Ευρώπη. Πολλοί φορείς της κοινωνικής οικονομίας εργάζονται για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των περιθωριοποιημένων και μειονεκτούντων ατόμων, μεταξύ άλλων με την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και την παροχή οικονομικά προσιτής και χωρίς αποκλεισμούς στέγασης και άλλων σχετικών κοινωνικών υπηρεσιών (όπως είναι η νομική και πρακτική υποστήριξη των ενοικιαστών).

Η **στρατηγική για τη διαγενεακή στρατηγική** ορίζει ότι η πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση, σε ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες φροντίδας, στις μεταφορές, ψηφιακή συνδεσιμότητα, κοινωνικές υποδομές και εγκαταστάσεις αναψυχής, διαδραματίζει κεντρικό ρόλο όσον αφορά το αν οι άνθρωποι μπορούν να παραμείνουν, να επιστρέψουν ή να οικοδομήσουν το μέλλον τους στις κοινότητές τους.

Η **ανακοίνωση που εξέδωσε η Επιτροπή το 2023 σχετικά με μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της ψυχικής υγείας** προσδιορίζει τα άτομα που αντιμετωπίζουν αστεγία ως ευάλωτη ομάδα που χρήζει στοχευμένης στήριξης. Η ανακοίνωση αναγνωρίζει επίσης ότι ο στεγαστικός αποκλεισμός επιδεινώνει την κακή ψυχική υγεία και την αναπηρία.

Το σχέδιο δράσης για την ενσωμάτωση και την ένταξη για την περίοδο 2021-2027 παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για τη στήριξη τόσο των μεταναστών όσο και των πολιτών της ΕΕ που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Βασιζόμενο στην αρχή «Ένταξη για όλους», προτείνει μέτρα που θα ενισχύσουν τη δράση και θα εντείνουν τη συνεργασία των φορέων σε όλα τα επίπεδα με σκοπό τη βελτίωση της ενσωμάτωσης και της ένταξης, προωθώντας συνεκτικές κοινωνίες σε τέσσερις τομείς: την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία και τη στέγαση.

Το **μακρόπνοο όραμα για τις αγροτικές περιοχές της ΕΕ⁶** καθορίζει ένα ολιστικό πλαίσιο για ισχυρότερες, συνδεδεμένες, ανθεκτικές και ευημερούσες αγροτικές περιοχές έως το 2040. Η εξασφάλιση της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες, όπως η αγροτική στέγαση, είναι ένας από τους στόχους του μακρόπνοου οράματος για τις αγροτικές περιοχές. Το επικαιροποιημένο αγροτικό σχέδιο δράσης, το οποίο πρόκειται να δημοσιευθεί το 2026, έχει ως στόχο να συμπεριλάβει μία δράση για την αντιμετώπιση του ζητήματος της αγροτικής στέγασης.

Η **στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση του ρατσισμού 2026-2030**, η οποία εγκρίθηκε τον Ιανουάριο του 2026, αναγνωρίζει ότι τα άτομα από φυλετικές και εθνοτικές μειονότητες αντιμετωπίζουν διακρίσεις και εμπόδια στη στέγαση. Οι κοινότητες που είναι εκτεθειμένες σε φυλετικές διακρίσεις, όπως οι Ρομά, αντιμετωπίζουν άνισες συνθήκες πρόσβασης στη στέγαση και δυσανάλογους κινδύνους συνωστισμού, κακών συνθηκών διαβίωσης, αστεγίας και διαχωρισμού.

Στη **στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2026-2030**, η οποία εγκρίθηκε τον Μάρτιο του 2026, η Επιτροπή ανήγγειλε, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης, την πρόθεσή της να αντιμετωπίσει τον αποκλεισμό από τη στέγαση προτείνοντας σύσταση του Συμβουλίου.

Η **στρατηγική για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία 2021-2030**, η οποία εγκρίθηκε το 2021, έχει ως στόχο να βοηθήσει τα κράτη μέλη να καταστήσουν δυνατή την ανεξάρτητη διαβίωση και την αποϊδρυματοποίηση, διασφαλίζοντας ότι τα άτομα με αναπηρία μπορούν να ζουν σε προσβάσιμη, υποστηριζόμενη στέγαση. Προωθεί την ένταξη στην κοινωνία αντί των ιδρυμάτων απομόνωσης, μειώνοντας τους κινδύνους αστεγίας για όσους μεταβαίνουν χωρίς κατάλληλη στήριξη.

Η **στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ + για την περίοδο 2026-2030** που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2025 τονίζει ότι οι διακρίσεις και η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής έχουν ως αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά φτώχειας και αστεγίας μεταξύ των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+. Η τρίτη έρευνα του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ για τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ αποκαλύπτει ότι το 38 % των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+ που συμμετείχαν στην έρευνα δυσκολεύονταν να εξασφαλίσουν τα προς το ζην, σε σύγκριση με αντίστοιχο ποσοστό 22 % του γενικού πληθυσμού, και ότι το 13 % διέμεναν προσωρινά με φίλους ή συγγενείς.

Η **οδηγία του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής**, του Ιουνίου 2000, εφαρμόζει την αρχή της ίσης μεταχείρισης προσώπων ασχέτως φυλετικής ή εθνοτικής τους καταγωγής, μεταξύ άλλων μέσω της απαγόρευσης των διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση στη στέγαση.

Η **ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο «Μια Ένωση ισότητας: στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη**

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0345>

συμμετοχή των Ρομά», που εγκρίθηκε τον Οκτώβριο του 2020, υπογραμμίζει τις επίμονες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι Ρομά όσον αφορά τη στέγαση, όπως ανεπαρκή και διαχωρισμένη στέγαση. Επιδιώκει να διασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση σε επαρκή και χωρίς διαχωρισμούς στέγαση και βασικές υπηρεσίες έως το 2030 και καλεί τα κράτη μέλη να εγκρίνουν εθνικές στρατηγικές για την κοινωνικοοικονομική ένταξη των περιθωριοποιημένων Ρομά, με έμφαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία και τη στέγαση. Στη **σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο το 2021 για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά** τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση, μεταξύ άλλων, σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και βασικές υπηρεσίες.

Η ΕΕ προβλέπει διάφορους μηχανισμούς χρηματοδότησης που μπορούν να αξιοποιηθούν για την αντιμετώπιση του αποκλεισμού από τη στέγαση και του φαινομένου της αστεγιάς. Το 2024 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δρομολόγησε το **«Social housing and beyond — Operational toolkit on the use of EU funds for investment in social housing and associated services»** (Κοινωνική στέγαση και πέραν αυτής – Επιχειρησιακή εργαλειοθήκη σχετικά με τη χρήση κονδυλίων της ΕΕ για επενδύσεις σε κοινωνική στέγαση και συναφείς υπηρεσίες). Η εργαλειοθήκη αυτή στηρίζει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής ώστε να αξιοποιήσουν στο μέγιστο τα κονδύλια της ΕΕ —του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ)— για επενδύσεις στην κοινωνική στέγαση και σε συναφείς υπηρεσίες. Εστιάζοντας σε 20 περιπτώσιολογικές μελέτες, αναδεικνύει τον τρόπο με τον οποίο τα κονδύλια αυτά βελτιώνουν την πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση, προσφέροντας εξατομικευμένες λύσεις για τις ευάλωτες ομάδες.

Η πολιτική συνοχής, κυρίως μέσω του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ, χρηματοδοτεί πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και των συνθηκών στέγασης, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες για άστεγους, η κατασκευή και η ανακαίνιση οικονομικά προσιτών κατοικιών και η μετατροπή αχρησιμοποίητων κτιρίων σε οικονομικά προσιτές και κοινωνικές κατοικίες. Το ΕΚΤ+ μπορεί να χρηματοδοτήσει την παροχή υπηρεσιών, όπως η κοινωνική εργασία, η υγειονομική περίθαλψη και η επαγγελματική καθοδήγηση, ενώ το ΕΤΠΑ μπορεί να χρηματοδοτήσει νέες κοινωνικές κατοικίες, ανακαινίσεις και τις υποδομές για κόμβους υπηρεσιών «Προτεραιότητα στη στέγαση». Η ενδιάμεση επανεξέταση [κανονισμός (ΕΕ) 2025/1914] διεύρυνε τις επιλογές χρηματοδότησης για οικονομικά προσιτή και κοινωνική στέγαση και εισήγαγε υψηλότερα ποσοστά συγχρηματοδότησης από την ΕΕ. Τα κράτη μέλη μπορούν να αξιοποιήσουν μέσα όπως οι ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις και η τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων για να συνδυάσουν χρηματοδότηση από πολλαπλούς στόχους πολιτικής.

Η Ευρωπαϊκή Αστική Πρωτοβουλία παρέχει άμεση χρηματοδότηση στις πόλεις για «τολμηρές, μη δοκιμασμένες ιδέες» που θα αντιμετωπίσουν τις αστικές προκλήσεις, καθώς και για καινοτόμους τρόπους εξεύρεσης λύσεων στέγασης, μεταξύ άλλων για άστεγους.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΜΑΑ) έχει χρησιμοποιηθεί από τα κράτη μέλη για επενδύσεις σε κοινωνικές υποδομές, όπως η στέγαση. Ορισμένα κράτη μέλη αντιμετώπισαν το πρόβλημα της αστεγιάς στα οικεία σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), προτείνοντας λύσεις με γνώμονα τη στέγαση. Άλλα προγραμματίσαν την υλοποίηση επενδύσεων στη στέγαση γενικότερα (π.χ. ενεργειακή ανακαίνιση κατοικιών, έργα οικονομικά προσιτής στέγασης). Μέρος των κονδυλίων που χαρακτηρίζονται ως «κοινωνικές δαπάνες» στα ΣΑΑ διοχετεύεται στην κοινωνική στέγαση και σε συναφείς κοινωνικές

υποδομές. Τα εθνικά σχέδια συχνά περιλαμβάνουν κατάρτιση, υγειονομική περίθαλψη, υπηρεσίες για ευάλωτα άτομα και μέτρα σχετικά με τη στέγαση που μπορούν να μειώσουν τον κίνδυνο αστεγίας.

Το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα παρέχει στήριξη σε ευάλωτα νοικοκυριά αντιμετωπίζοντας τον κοινωνικό αντίκτυπο που προκύπτει από το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών. Στα κοινωνικά τους σχέδια για το κλίμα, τα κράτη μέλη μπορούν να περιλαμβάνουν μέτρα και επενδύσεις με μακροπρόθεσμο αντίκτυπο που στηρίζουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και ενεργειακά αποδοτική στέγαση, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής στέγασης.

Το **σκέλος κοινωνικών επενδύσεων και δεξιοτήτων του InvestEU** βοηθά στην παροχή πρόσβασης σε κοινωνική και οικονομικά προσιτή στέγαση, συμβάλλει στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και στην άμβλυνση της φτώχειας. Περιορίζει επιτυχώς τους κινδύνους της οικονομικά προσιτής κοινωνικής στέγασης και μπορεί να συμβάλει στην καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού κατευθύνοντας την παροχή συμβουλευτικής στήριξης και υποστηρίζοντας την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή εγγυήσεων για έργα από εταίρους υλοποίησης, όπως η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης και οι εθνικές αναπτυξιακές τράπεζες.

Το **Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους (NEB)** δρομολογήθηκε το 2021 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως συνδυαστική πρωτοβουλία στο σημείο σύγκλισης της βιωσιμότητας, της αισθητικής και της κοινωνικής ένταξης. Στόχος είναι ο μετασχηματισμός του δομημένου περιβάλλοντος και της ζωής των ανθρώπων, ώστε να γίνουν πιο βιώσιμα, συμπεριληπτικά, όμορφα και να έχουν στο επίκεντρό τους τον άνθρωπο. Το NEB λειτουργεί με τη συμμετοχή των πολιτών σε επίπεδο βάσης στις γειτονιές τους, παρέχοντας εργαλεία και καθοδήγηση, προσφέροντας εξατομικευμένες λύσεις για διάφορες κοινότητες και ενσωματώνοντας τις απόψεις των διαφόρων συμφεροντούχων στις διαδικασίες σχεδιασμού και εφαρμογής. Το NEB δίνει προτεραιότητα στον άνθρωπο και στην κοινωνική ένταξη, καθώς και στην οικονομία, προκειμένου να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα και τη στρατηγική αυτονομία της Ένωσης.

Ο **μηχανισμός για το Νέο Ευρωπαϊκό Μπάουχαους** χρηματοδοτεί έργα που έχουν σκοπό να αναζωογονήσουν τις γειτονιές, να ενισχύσουν την κοινωνική ένταξη και να διευκολύνουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγαση μέσω ενός καινοτόμου, κυκλικού και ανθρωποκεντρικού σχεδιασμού, που συνδέει την προσφορά στέγασης με ευρύτερους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους. Η συνιστώσα έρευνας και καινοτομίας του μηχανισμού για το NEB στηρίζει διάφορα έργα για τη στέγαση και την αστεγία, όπως κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες.

Η **πρωτοβουλία για την οικονομικά προσιτή στέγαση**, η οποία αποτελεί μέρος της **στρατηγικής της ΕΕ «κύμα ανακαινίσεων»** και συνιστά **εμβληματική πρωτοβουλία του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους**, αποσκοπεί στη δημιουργία ή την ανανέωση κοινωνικών και οικονομικά προσιτών γειτονιών. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας, προωθεί την ένταξη, διασφαλίζει την οικονομική προσιτότητα και μειώνει τις εκπομπές με τη βοήθεια εξατομικευμένης καθοδήγησης, όπως με την παροχή οικονομικών συμβουλών, καθοδήγησης και ανάπτυξης ικανοτήτων. Αυτό μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της στεγαστικής ποιότητας και της προσβασιμότητας για τα νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος.

Η στήριξη των ατόμων και της κοινωνικής τους ένταξης, μεταξύ άλλων με την καταπολέμηση της φτώχειας και της αστεγίας, συγκαταλέγονται στους στόχους της **πρότασης της Επιτροπής για τον επόμενο μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2028-2034** (γνωστός ως πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο ή ΠΔΠ). Με τη νέα ολοκληρωμένη προσέγγισή της, η πρόταση για το ΠΔΠ θα επιτρέψει στα κράτη μέλη να χρηματοδοτήσουν οικονομικά προσιτή και κοινωνική στέγαση και να καταπολεμήσουν την αστεγία σε συνδυασμό με τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η προτεινόμενη σύσταση βασίζεται στο άρθρο 292 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) ως διαδικαστική νομική βάση σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) της ΣΛΕΕ ως ουσιαστική νομική βάση.

Το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) της ΣΛΕΕ παρέχει στην Ένωση τη δυνατότητα να υποστηρίζει και να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού. Ο στεγαστικός αποκλεισμός και η αστεγία αναγνωρίζονται ως οι σοβαρότερες μορφές κοινωνικού αποκλεισμού στην ΕΕ. Η πρόταση θα συμβάλει στην επίτευξη του στόχου αυτού με την καταπολέμηση του αποκλεισμού από τη στέγαση και της αστεγίας, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματική πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες και μέτρα που θα επιτρέψουν στα άτομα να ζουν με αξιοπρέπεια.

Το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι) περιορίζεται από το άρθρο 153 παράγραφος 2 στοιχείο α), το οποίο επιτρέπει μόνο μέτρα που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών μελών, αποκλείοντας οποιαδήποτε εναρμόνιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεών τους.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 4, οι διατάξεις που θεσπίζονται σύμφωνα με το άρθρο 153, όπως η προτεινόμενη σύσταση: i) δεν πρέπει να θίγουν το δικαίωμα των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως· και ii) δεν πρέπει να επηρεάζουν αισθητά την οικονομική ισορροπία του εν λόγω συστήματος.

• Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Παρότι η ευθύνη για τη στεγαστική πολιτική εναπόκειται πρωτίστως στα κράτη μέλη, ο στεγαστικός αποκλεισμός και η αστεγία αποτελούν κοινές προκλήσεις σε ολόκληρη την Ένωση, οι οποίες υπαγορεύονται από κοινές διαρθρωτικές τάσεις, οι οποίες επωφελούνται από τη διαμόρφωση συντονισμένων, διατομεακών απαντήσεων και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Οι προκλήσεις αυτές είναι στενά συνυφασμένες με τους στόχους της Ένωσης στους τομείς της κοινωνικής ένταξης, της απασχόλησης, της υγείας, της ισότητας, της οικονομικής ανάπτυξης και της εδαφικής συνοχής.

Το διεκρινόμενο χάσμα μεταξύ του στεγαστικού κόστους και των εισοδημάτων υπονομεύει την εκπαιδευτική και την εργασιακή κινητικότητα, περιορίζει την πρόσβαση σε περιοχές υψηλής παραγωγικότητας και προκαλεί ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε βασικούς, χαμηλά αμειβόμενους τομείς υπηρεσιών. Όταν ο ρυθμός αύξησης του στεγαστικού κόστους υπερβαίνει τις μισθολογικές αυξήσεις, οι εργαζόμενοι αναγκάζονται να μειώσουν τις δαπάνες τους, να αυξήσουν τον χρόνο μετακίνησής τους ή να μετεγκατασταθούν, φαινόμενα που μειώνουν τη συνολική αποδοτικότητα και παραγωγικότητα στην οικονομία. Η άνιση

πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση εντείνει τις υφιστάμενες ανισότητες ευκαιριών και τροφοδοτεί τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Τα κράτη μέλη είναι τα πλέον κατάλληλα για να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν τις πολιτικές που προσαρμόζονται στις δικές τους συνθήκες. Ωστόσο, η ενωσιακή δράση προσθέτει αξία παρέχοντας πολιτική καθοδήγηση και βέλτιστες πρακτικές, διευκολύνοντας την αμοιβαία μάθηση, προωθώντας τεκμηριωμένες προσεγγίσεις, στηρίζοντας τη συγκρισιμότητα των δεδομένων και τη βελτιώνοντας την πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Η δράση αυτή υποστηρίζει την πολιτική δέσμευση της Ένωσης να διασφαλίσει ίσες ευκαιρίες και αξιοπρεπή ζωή για όλους και στηρίζει την κοινωνική σύγκλιση των κρατών μελών προς τα πάνω.

Η εξάλειψη του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας θα συμβάλει στην επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών που περιλαμβάνονται στην Ατζέντα του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, ιδίως του ΣΒΑ 11.1 σχετικά με την πρόσβαση όλων σε επαρκή, ασφαλή και οικονομικά προσιτή στέγαση και βασικές υπηρεσίες. Αναμένεται επίσης να προωθήσει την εφαρμογή των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και των στόχων της διακήρυξης της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας. Επίσης, οι πολιτικές και τα μέτρα στην προτεινόμενη σύσταση θα συμπληρώσουν και θα στηρίξουν την αποτελεσματική εφαρμογή του ευρωπαϊκού σχεδίου οικονομικά προσιτής στέγασης, με έμφαση στην προστασία όσων πλήττονται περισσότερο από τη στεγαστική κρίση. Η προτεινόμενη σύσταση του Συμβουλίου πρόκειται να προσπορίσει στα κράτη μέλη ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο αναφοράς για την καθοδήγησή τους όσον αφορά την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων.

- **Αναλογικότητα**

Τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα σύσταση είναι ανάλογα προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Η σύσταση δεν επιβάλλει δεσμευτικές υποχρεώσεις ούτε εναρμονίζει την εθνική νομοθεσία. Παρέχει ευέλικτη καθοδήγηση, προσδιορίζει αποτελεσματικές πρακτικές και ενθαρρύνει τη σταδιακή ευθυγράμμιση με τις συμφωνηθείσες αρχές. Ως εκ τούτου, δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της και είναι ανάλογη προς τις προκλήσεις που εξετάζονται.

Η πρόταση υποστηρίζει την περαιτέρω ανάπτυξη της στεγαστικής πολιτικής για όσους βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση στέγασης, την πρόσβαση στην περίθαλψη και σε άλλες υφιστάμενες υπηρεσίες και δίκτυα κοινωνικής ασφάλειας στα κράτη μέλη και συμπληρώνει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των μειονεκτούντων ατόμων. Η προτεινόμενη σύσταση σέβεται τις πρακτικές των κρατών μελών και την ποικιλομορφία των οικείων συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Αναγνωρίζει ότι οι διαφορετικές εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορές ως προς τον τρόπο εφαρμογής της σύστασης και επιτρέπει στα κράτη μέλη να κάνουν χρήση της σύστασης ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιό τους. Η αναλογικότητα διαδραμάτισε επίσης βασικό ρόλο στην καθοδήγηση της επιλογής της νομικής πράξης.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η πράξη είναι πρόταση σύστασης του Συμβουλίου, που τηρεί τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Βασίζεται στο ισχύον δίκαιο της Ένωσης και συνάδει με το είδος των πράξεων που είναι διαθέσιμες για την ανάληψη ενωσιακής δράσης στους τομείς της απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Η πρόταση, ως νομική πράξη, σηματοδοτεί την προσήλωση των κρατών μελών στα μέτρα που προβλέπονται σε αυτή και παρέχει στέρεη

πολιτική βάση για τη συνεργασία σε ενωσιακό επίπεδο στον εν λόγω τομέα, ενώ, παράλληλα, σέβεται πλήρως τις αρμοδιότητες των κρατών μελών.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΟΥΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΥΧΟΥΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Άνευ αντικειμένου

- **Διαβουλεύσεις με τους συμφεροντούχους**

Δεν απαιτείται δημόσια διαβούλευση για αυτό το είδος πρωτοβουλίας.

Από τις 12 Μαρτίου 2026 έως τις 9 Απριλίου 2026 δημοσιεύτηκε πρόσκληση υποβολής στοιχείων για τη συλλογή ανατροφοδότησης. Η ανατροφοδότηση αποκάλυψε ότι η έλλειψη οικονομικά προσιτής και κοινωνικής στέγασης αποτελεί κοινή ανησυχία, καθώς οι απαντήσαντες εξέφρασαν την ανάγκη για συνεχείς δημόσιες επενδύσεις, επέκταση της μη κερδοσκοπικής και συνεταιριστικής στέγασης και μεγαλύτερη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ. Οι απαντήσαντες εξέφρασαν την αμέριστη στήριξή τους σε προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση όπως το τεκμηριωμένο μοντέλο επιλογής, και συγχρόνως απηύθυναν εκκλήσεις για τη συστημική επέκτασή του στο επίπεδο των κρατών μελών. Οι απαντήσαντες τόνισαν την ανάγκη για συνολικές προσεγγίσεις με τον άνθρωπο στο επίκεντρό τους, που να συνδέουν τη στέγαση με τις υπηρεσίες υγείας, τις κοινωνικές υπηρεσίες, τις υπηρεσίες απασχόλησης και τις εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Η πρόληψη, μέσω συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, διασφαλίσεων σε περίπτωση έξωσης, διαμεσολάβησης με θέμα τα ενοίκια και στήριξης σε θέματα οφειλών, κρίνεται ότι υποχρηματοδοτείται και δεν είναι επαρκώς ανεπτυγμένη. Οι απαντήσαντες ζήτησαν επίσης εναρμονισμένη συλλογή δεδομένων με τη χρήση της ταξινόμησης ETHOS και στενότερη παρακολούθηση σε επίπεδο ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Επισημαίνεται επίσης ότι ο αντίκτυπος στις ευάλωτες ομάδες είναι δυσανάλογος: Ρομά, άτομα με αναπηρία, άτομα ΛΟΑΤΚΙ+, γυναίκες και ανύπαντρες μητέρες, παιδιά, νέοι που εγκαταλείπουν τη φροντίδα, μετανάστες και πολυμελείς οικογένειες.

Μεταξύ 25 Ιουλίου και 24 Οκτωβρίου 2025, η Επιτροπή διεξήγαγε δημόσια διαβούλευση σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας, η οποία συνέβαλε στη διαμόρφωση του περιεχομένου της παρούσας πρότασης. Η παρούσα πρόταση αποτελεί μέρος της δέσμης μέτρων της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας. Τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο του 2025 στο πλαίσιο της ανάπτυξης της στρατηγικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της φτώχειας πραγματοποιήθηκαν στοχευμένες διαβουλεύσεις με άτομα που βιώνουν φτώχεια.

Η παρούσα πρόταση βασίζεται επίσης στα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης που διεξήγαγε η Επιτροπή στο πλαίσιο της ανάπτυξης του ευρωπαϊκού σχεδίου οικονομικά προσιτής στέγασης, η οποία έλαβε χώρα μεταξύ 11 Ιουλίου και 17 Οκτωβρίου 2025. Η διαβούλευση αυτή περιλάμβανε ερωτήσεις που αποσκοπούσαν στη συγκέντρωση των απόψεων των συμμετεχόντων σχετικά με τη διασφάλιση οικονομικά προσιτής και προσβάσιμης στέγασης για άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων ή είναι άστεγα. Η διαβούλευση αυτή αποτέλεσε μέρος του διαλόγου για

την οικονομικά προσιτή στέγαση που δρομολόγησε η Επιτροπή για την κατάρτιση του σχεδίου, στην οποία υποβλήθηκαν περισσότερες από 13 000 απαντήσεις.

Τον Ιανουάριο του 2026 μέσω γραπτής διαβούλευσης ζητήθηκε η γνώμη της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της αστεγίας σχετικά με το περιεχόμενο της παρούσας πρότασης. Η πλατφόρμα περιλαμβάνει όλους τους σχετικούς συμφεροντούχους που είναι υπεύθυνοι για την καταπολέμηση του φαινομένου της αστεγίας, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κράτη μέλη, την Επιτροπή των Περιφερειών, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, τους κοινωνικούς εταίρους και τους σχετικούς ευρωπαϊκούς φορείς.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνώσιας**

Τα στοιχεία στα οποία εδράζεται η παρούσα πρωτοβουλία βασίζονται στις **εργασίες που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της αστεγίας από το 2021.**

Στο πλαίσιο του σκέλους εργασιών της πλατφόρμας για την αμοιβαία μάθηση, ανατέθηκαν διάφορες μελέτες⁷ για την ενημέρωση και τη στήριξη των κρατών μελών στις προσπάθειές τους να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας. Σύμφωνα με τις μελέτες αυτές η αντιμετώπιση του προβλήματος της αστεγίας απαιτεί τη μετάβαση από την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης σε λύσεις με γνώμονα της στέγαση, που να παρέχουν άμεση, σταθερή στέγαση σε συνδυασμό με εξατομικευμένη στήριξη. Με την προσέγγιση αυτή μπαίνει ένα τέλος στους δαπανηρούς κύκλους των προσωρινών καταφυγίων και επισημαίνεται ότι η οικονομικά προσιτή στέγαση αποτελεί βασικό προληπτικό μέτρο.

Η εργαλειοθήκη του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της αστεγίας⁸ παρέχει στρατηγικές για τη μείωση της αστεγίας με προληπτικά μέτρα και μέτρα αντίδρασης, που έχουν σκοπό να προσφέρουν αποτελεσματικές, μακροπρόθεσμες λύσεις, και δίνει έμφαση σε πολιτικές που στηρίζονται σε δεδομένα, στην ολοκληρωμένη στήριξη, στη στεγαστική σταθερότητα, σε εξατομικευμένες προσεγγίσεις και στη διατομεακή συνεργασία. Το πλαίσιο παρακολούθησης του ΟΟΣΑ⁹ αποσκοπεί στη βελτίωση της κατανόησης και της μέτρησης του φαινομένου της αστεγίας μέσω του καθορισμού συνεκτικών διεθνών προτύπων για τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων. Δίνει έμφαση στη σημασία της χρήσης ολοκληρωμένων, συγκρίσιμων δεικτών μέτρησης που αντικατοπτρίζουν τον πολύπλευρο χαρακτήρα της αστεγίας.

Το ευρωπαϊκό πιλοτικό έργο για την καταμέτρηση των αστέγων¹⁰ ανέπτυξε και δοκίμασε μια συγκρίσιμη μεθοδολογία για την καταμέτρηση και την κατάρτιση προφίλ για τους άστεγους

⁷ O'Sullivan, E., «Key Elements in Homelessness Strategies to End Homelessness by 2030» (Βασικά στοιχεία των στρατηγικών σχετικά με την αστεγία με σκοπό την εξάλειψη της αστεγίας έως το 2030 της Σχολής Κοινωνικής Εργασίας και Κοινωνικής Πολιτικής), Trinity College Δουβλίνο, Ιρλανδία.

Mackie, P., «Preventive Measures against Homelessness and Housing Exclusion» (Προληπτικά μέτρα κατά της αστεγίας και του στεγαστικού αποκλεισμού) της Σχολής Γεωγραφίας και Σχεδιασμού, Πανεπιστήμιο του Κάρντιφ, Ουαλία, Ηνωμένο Βασίλειο.

Pleace, N., «Social and healthcare services for homeless people» (Κοινωνικές υπηρεσίες και υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης για άστεγους), Κέντρο Στεγαστικής Πολιτικής, Σχολή Επιχειρήσεων και Κοινωνίας, Πανεπιστήμιο του Γιορκ, Ηνωμένο Βασίλειο.

⁸ [OECD Toolkit to Combat Homelessness | ΟΟΣΑ](#)

⁹ [OECD Monitoring Framework to Measure Homelessness | OECD](#)

¹⁰ [KU Leuven EU - Homelessness Counts](#)

στο σύνολο της ΕΕ. Το έργο χρησιμοποιεί μια εναρμονισμένη προσέγγιση που έχει ως βάση του τον ορισμό του ETHOS Light¹¹.

Για μια εκτενή ανάλυση της σχέσης μεταξύ φτώχειας και στεγαστικού αποκλεισμού, η έκθεση του Δικτύου Ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής¹² παρέχει συγκριτική ανάλυση της διασταύρωσης των πολιτικών για την αστεγία και την καταπολέμηση της φτώχειας σε ολόκληρη την ΕΕ.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Δεν προβλέπεται εκτίμηση επιπτώσεων, διότι η επιλεγείσα πράξη, σύσταση του Συμβουλίου, δεν είναι δεσμευτική και η επιλογή της εφαρμογής της θα εναπόκειται στα κράτη μέλη. Η πρόταση σύστασης του Συμβουλίου στηρίζεται από το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που θα συνοδεύει τη στρατηγική για την καταπολέμηση της φτώχειας.

Οι επιπτώσεις της σύστασης δεν θα εξαρτηθούν μόνο από τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη θα εφαρμόσουν τα μέτρα. Οι συνθήκες κάθε χώρας, όπως η μακροοικονομική κατάσταση, ο σχεδιασμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας και των κοινωνικών υπηρεσιών και η λειτουργία των στεγαστικών συστημάτων, είναι επίσης σημαντικές και είναι δύσκολο να απομονωθούν οι συγκεκριμένες επιπτώσεις της σύστασης από τις επιπτώσεις άλλων παραγόντων.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η πρόταση θα συμβάλει στη διασφάλιση του δικαιώματος στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης), καθώς και του δικαιώματος στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και στις κοινωνικές υπηρεσίες, στην κοινωνική αρωγή και τη στεγαστική βοήθεια και στην αξιοπρεπή διαβίωση όλων όσοι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους (άρθρο 34 του Χάρτη).

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η σύσταση δεν έχει άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις στον προϋπολογισμό της Ένωσης. Ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τους υφιστάμενους εθνικούς πόρους και τα σχετικά χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων του ΕΚΤ+, του ΕΤΠΑ, του Erasmus+, του InvestEU και του ΜΑΑ, σύμφωνα με τους αντίστοιχους κανόνες και τα μέσα τους στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης θα παρακολουθείται μέσω των ακόλουθων υφιστάμενων πλαισίων σε επίπεδο ΕΕ:

¹¹Το Ethos Light είναι ένα εξορθολογισμένο, εναρμονισμένο ευρωπαϊκό πλαίσιο που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της αστεγίας και του στεγαστικού αποκλεισμού και έχει σχεδιαστεί για τον εντοπισμό διαφόρων μορφών αστεγίας.

¹²Baptista, I., Perista, P. and Marlier, E. (2025). The fight against homelessness and its links with anti-poverty policies across the European Union. (Η καταπολέμηση του φαινομένου της αστεγίας και η σύνδεσή του με τις πολιτικές για την καταπολέμηση της φτώχειας σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.) Δίκτυο Ανάλυσης της Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Πολιτικής (ESPAN), Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/fight-against-homelessness-and-its-links-anti-poverty-policies-across-european-union_en#description

- η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας θα παράσχει στοιχεία από την ευρύτερη κοινότητα εμπειρογνομόνων και συμφεροντούχων, συμπεριλαμβανομένων των οργανώσεων που εκπροσωπούν άτομα που βιώνουν αστεγία·
- η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας θα παρέχει τις αναγκαίες κατευθύνσεις πολιτικής και τη συμβολή των κρατών μελών·
- το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα περιλαμβάνει ανάλυση και αξιολόγηση των κοινωνικών και οικονομικών πολιτικών που σχετίζονται με τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία.

Η πρόοδος θα αξιολογηθεί με βάση τα διαθέσιμα επίσημα στατιστικά στοιχεία της Eurostat και τα βελτιωμένα, συνολικά και συγκρίσιμα δεδομένα που επιδιώκει να προωθήσει η πρόταση σύστασης. Συνιστάται στα κράτη μέλη να υποβάλλουν ανά πενταετία έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με τα αποτελέσματα των εθνικών δραστηριοτήτων παρακολούθησης και την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης.

• **Επεξηγηματικά έγγραφα (για οδηγίες)**

Ανευ αντικειμένου

• **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Η παράγραφος 1 αναφέρει τον στόχο της παρούσας σύστασης.

Η παράγραφος 2 περιέχει ορισμούς που πρέπει να εφαρμόζονται για τους σκοπούς της παρούσας σύστασης.

Η ενότητα σχετικά με τις οριζόντιες συστάσεις αποτελεί τον πυρήνα της σύστασης και συνιστά στα κράτη μέλη να αναθεωρήσουν ή να θεσπίσουν εθνικά πλαίσια για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού μέσω ανθρωποκεντρικών πολιτικών με γνώμονα τη στέγαση. Συνιστά επίσης τον καθορισμό σαφών και χρονικά προσδιορισμένων στόχων για τη διασφάλιση καταλυμάτων έκτακτης ανάγκης για όλους τους άστεγους, καθώς και την ταχεία μετακίνηση των ατόμων από την προσωρινή στέγαση σε ασφαλή μακροχρόνια καταλύματα.

Η ενότητα σχετικά με τον προσδιορισμό των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο στεγαστικού αποκλεισμού καλύπτει τη συλλογή δεδομένων, τη θέσπιση κριτηρίων επιλεξιμότητας σχετικά με όλες τις σχετικές υπηρεσίες, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό των νοικοκυριών που κινδυνεύουν και τη στοχευμένη προσέγγιση ομάδων που υποεκτιμώνται.

Η ενότητα σχετικά με την πρόληψη του στεγαστικού αποκλεισμού καλύπτει τη διατήρηση κατάλληλης στέγασης, την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη σωστή εισοδηματική αξιολόγηση, την προστασία έναντι έξωσης, την προστασία των παιδιών, τα άτομα που εγκαταλείπουν το σύστημα πρόνοιας, την έγκαιρη παρέμβαση για τα παιδιά και τους νέους, τους ηλικιωμένους και τις μεταβάσεις από ιδρύματα.

Η ενότητα σχετικά με τη στήριξη των αστεγών αφορά τα συστήματα και τις υπηρεσίες υποστήριξης, τη διαφύλαξη της οικογενειακής ενότητας, τον συντονισμό μεταξύ των υπηρεσιών, την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, την οικονομική συμπερίληψη, την πρόσβαση σε στέγαση, τη δυναμικότητα των καταλυμάτων με βάση τις ανάγκες, τη στήριξη από ομοτίμους και την καταπολέμηση των διακρίσεων.

Η ενότητα σχετικά με την πρόσβαση σε κατάλληλες και ασφαλείς λύσεις στέγασης αφορά τις προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση, τις ανθρωποκεντρικές υπηρεσίες υποστήριξης, την

παροχή κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγας, τη χρηματοδοτική στήριξη και τα κίνητρα για την πρόσβαση σε στέγαση, την παροχή στήριξης στους νέους (συμπεριλαμβανομένων των σπουδαστών) και τη στήριξη τοποκεντρικών πολιτικών και προσαρμογών της στέγας.

Η ενότητα σχετικά με την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και τη διακυβέρνηση συνιστά στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης για τη διασφάλιση αποτελεσματικών μέτρων πολιτικής. Συνιστά επίσης στα κράτη μέλη να θεσπίσουν ένα υγιές πλαίσιο διακυβέρνησης με τη συμμετοχή όλων των συμφεροντούχων, αξιοποιώντας τη χρηματοδότηση της ΕΕ και στηρίζοντας την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού**

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292, σε συνδυασμό με το άρθρο 153 παράγραφος 1 στοιχείο ι),

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- 1) Σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ένωση καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία. Σύμφωνα με το άρθρο 151 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΣΛΕΕ), η Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν ως στόχο, μεταξύ άλλων, την προώθηση της απασχόλησης, τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας, την κατάλληλη κοινωνική προστασία και την καταπολέμηση του αποκλεισμού.
- 2) Το άρθρο 34 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζει ότι η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τους κανόνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
- 3) Το άρθρο 31 του (αναθεωρημένου) Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη¹³ επιβεβαιώνει τη δέσμευση όλων των μερών να προωθήσουν την πρόσβαση σε ικανοποιητικού επιπέδου στέγαση, να προλαμβάνουν και να μειώνουν τον αριθμό των αστεγών με σκοπό τη σταδιακή εξάλειψη του φαινομένου και να καταστήσουν την τιμή της στέγασης προσιτή σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους.
- 4) Τον Νοέμβριο του 2017 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή διακήρυξαν τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων¹⁴. Η αρχή 19 προβλέπει το δικαίωμα πρόσβασης σε κοινωνική κατοικία, στεγαστική βοήθεια καλής ποιότητας και προστασία έναντι της έξωσης για όσους έχουν ανάγκη. Επίσης δηλώνει ότι στους άστεγους πρέπει να παρέχονται κατάλληλα καταλύματα και υπηρεσίες, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική τους ένταξη.
- 5) Η σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά¹⁵ καλεί τα κράτη μέλη να εγγυώνται, μεταξύ άλλων, την αποτελεσματική

¹³<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=163>.

¹⁴[Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων](#)

¹⁵[Σύσταση \(ΕΕ\) 2021/1004 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 2021, για τη θέσπιση ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά.](#)

πρόσβαση των παιδιών που έχουν ανάγκη σε κατάλληλη στέγαση, με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της αστεγίας μεταξύ των παιδιών και των οικογενειών. Η σύσταση του Συμβουλίου (2023/C41/01) σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη¹⁶ απαιτεί ολοκληρωμένες στρατηγικές που συνδυάζουν επαρκή εισοδηματική στήριξη, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβαση σε υποστηρικτικές και βασικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης. Η σύσταση του Συμβουλίου (C/2023/1344) για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία¹⁷ καλεί τα κράτη μέλη να αναγνωρίσουν και να στηρίζουν τον ρόλο της κοινωνικής οικονομίας στην παροχή προσβάσιμων και υψηλής ποιότητας κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών φροντίδας και στέγασης, λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις μειονεκτούσες ομάδες, σε στενή συνεργασία με τις κοινωνικές υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες για το κοινό.

- 6) Στη σύσταση που εξέδωσε το Συμβούλιο (2021/C 93/01) για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά¹⁸ τα κράτη μέλη καλούνται να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση των Ρομά όσον αφορά την πρόσβαση, μεταξύ άλλων, σε επαρκή μη διαχωρισμένη στέγαση και βασικές υπηρεσίες¹⁹. Σύμφωνα με τη στρατηγική για την ισότητα των ΛΟΑΤΚΙ+ για την περίοδο 2026-2030 οι διακρίσεις και η έλλειψη κοινωνικής αποδοχής συμβάλλουν στα υψηλά επίπεδα φτώχειας και αστεγίας μεταξύ των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+. Στην ανακοίνωση με τίτλο «Ενίσχυση της στρατηγικής για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία έως το 2030», η Επιτροπή ζητεί να διασφαλιστεί η πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη στέγαση.
- 7) Η σύσταση 2022/C 476/01 του Συμβουλίου σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα²⁰ καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν επίσης υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας, ιδίως την κατ' οίκον φροντίδα και τη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας. Η στέγαση που είναι προσαρμοσμένη στις μεταβαλλόμενες ανάγκες φροντίδας των ατόμων αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την κατ' οίκον γήρανση, καθώς επιτρέπει την παροχή κατ' οίκον φροντίδας και συμβάλλει ώστε να αποφευχθεί η περιττή παροχή κλειστής φροντίδας.
- 8) Η οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά²¹ («οδηγία για τους λογαριασμούς πληρωμών») ορίζει στο άρθρο 16 παράγραφος 2 ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι καταναλωτές που διαμένουν νόμιμα στην Ένωση, συμπεριλαμβανομένων των καταναλωτών που δεν έχουν σταθερή διεύθυνση κατοικίας, έχουν το δικαίωμα να ανοίξουν και να χρησιμοποιούν

¹⁶ [Σύσταση του Συμβουλίου 2023/C 41/01, της 30ής Ιανουαρίου 2023, σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη.](#)

¹⁷ [Σύσταση του Συμβουλίου C/2023/1344, της 27ης Νοεμβρίου 2023, για την ανάπτυξη των συνθηκών-πλαίσιο για την κοινωνική οικονομία.](#)

¹⁸ [Σύσταση 2021/C 93/01 του Συμβουλίου, της 12ης Μαρτίου 2021, για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά](#)

¹⁹ Η οποία συμπληρώνεται με την [ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο:Μια Ένωση ισότητας:στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ για την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά COM\(2020\) 620 final.](#)

²⁰ [Σύσταση 2022/C 476/01 του Συμβουλίου, της 8ης Δεκεμβρίου 2022, σχετικά με την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα.](#)

²¹ [Οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά.](#)

λογαριασμό πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά σε πιστωτικά ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στην επικράτειά τους. Το δικαίωμα αυτό ισχύει ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του καταναλωτή.

- 9) Η δήλωση της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγιάς²² εγκρίθηκε στις 21 Ιουνίου 2021 από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ, τα κράτη μέλη, τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Όλα τα μέρη που υπέγραψαν τη δήλωση δεσμεύτηκαν να εργαστούν για την εξάλειψη του φαινομένου της αστεγιάς στην Ευρωπαϊκή Ένωση έως το 2030 και να δρομολογήσουν μια ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγιάς με σκοπό την προώθηση του σχεδιασμού και της εφαρμογής ανθρωποκεντρικών, ολοκληρωμένων προσεγγίσεων με γνώμονα τη στέγαση.
- 10) Η «Διακήρυξη La Hulpe»²³, που εγκρίθηκε στις 16 Απριλίου 2024 στη διάσκεψη υψηλού επιπέδου για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αναγνωρίζει ότι η αστεγία εξακολουθεί να αποτελεί πρόβλημα σε πολλά κράτη μέλη και ζητεί να συνεχιστεί η δράση για προσβάσιμη, αποτελεσματική, πράσινη και οικονομικά προσιτή κοινωνική στέγαση για να καλυφθούν οι στεγαστικές ανάγκες όλων, να εξαλειφθεί η αστεγία και να προωθηθεί η προσέγγιση με βάση την αρχή «Προτεραιότητα στη στέγαση». Η εν λόγω δήλωση αναγνωρίζει επίσης τη σημασία της ευρωπαϊκής πλατφόρμας για την καταπολέμηση της αστεγιάς.
- 11) Στο ψήφισμα που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 24 Νοεμβρίου 2020²⁴ τόνισε ότι η στέγαση αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα και κάλεσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να ενισχύσουν τη δράση τους για την εξάλειψη της αστεγιάς στην ΕΕ έως το 2030. Στο ψήφισμά που εξέδωσε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 10 Μαρτίου 2026²⁵ τόνισε ότι ήταν αναγκαίο να διαμορφωθεί μια ευρωπαϊκή προσέγγιση και να εξευρεθούν λύσεις που να διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα αξιοπρεπών και οικονομικά προσιτών στέγασης και κάλεσε τα κράτη μέλη να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν στρατηγικές με γνώμονα τη στέγαση για τη μείωση της αστεγιάς. Το ψήφισμα καλεί επίσης την Επιτροπή να παράσχει πολιτική στήριξη για την αντιμετώπιση του προβλήματος της αστεγιάς και να παρακολουθεί την πρόοδο που σημειώνεται ως προς το θέμα αυτό.
- 12) Ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2017/543 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 2017²⁶, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 763/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απογραφές πληθυσμού και στέγασης όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές των θεμάτων και των κατανομών τους καθορίζει τους στατιστικούς ορισμούς σε σχέση με την αστεγία.
- 13) Στη γνωμοδότηση που ενέκρινε στις 2 Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με την εξάλειψη του φαινομένου των αστέγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁷, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή των

²² Δήλωση της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση του φαινομένου της αστεγιάς (21 Ιουνίου 2021, Λισαβόνα, Πορτογαλία).

²³ «Διακήρυξη La Hulpe» για το μέλλον του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (16 Απριλίου 2024, La Hulpe, Βέλγιο).

²⁴ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0314_EL.html.

²⁵ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-10-2026-0064_EL.html

²⁶ [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2017/543 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 2017, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 763/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απογραφές πληθυσμού και στέγασης όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές των θεμάτων και των κατανομών τους.](#)

²⁷ [Γνωμοδότηση COR 2021/03911 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η εξάλειψη του φαινομένου των αστέγων στην Ευρωπαϊκή Ένωση από τη σκοπιά της τοπικής αυτοδιοίκησης»](#)

Περιφερειών χαιρέτισε τη δρομολόγηση της πλατφόρμας και υπογράμμισε τέσσερις σημαντικούς άξονες δράσης για τις εργασίες της, την αμοιβαία μάθηση, την προώθηση της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, τη συλλογή δεδομένων και την παρακολούθηση της πολιτικής, καθώς και τον εντοπισμό και τη συμβολή στην κλιμάκωση ελπιδοφόρων καινοτομιών.

- 14) Στη γνωμοδότηση με θέμα «Προς ένα ενωσιακό πλαίσιο εθνικών στρατηγικών για τους αστέγους με βάση την αρχή “Προτεραιότητα στη στέγαση”»²⁸, την οποία ενέκρινε στις 13 Δεκεμβρίου 2023 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, ζήτησε την ανάπτυξη μιας στρατηγικής της ΕΕ για την αστεγία, ώστε να καταστεί δυνατή η συμπερίληψη εθνικών πολιτικών για την καταπολέμηση της αστεγίας στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Πρότεινε επίσης η στρατηγική αυτή να στηρίζεται από σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την αστεγία.
- 15) Στην κοινή έκθεση για την απασχόληση για το 2026²⁹ τονίζεται ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναλάβουν δράση για να στηρίζουν την πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή στέγαση, κοινωνική στέγαση ή στεγαστική βοήθεια, κατά περίπτωση, να αποτρέψουν και να αντιμετωπίσουν την αστεγία ως την πλέον ακραία μορφή φτώχειας, να αντιμετωπίσουν τον κοινωνικό αποκλεισμό μέσω ολοκληρωμένων, ανθρωποκεντρικών και με γνώμονα τη στέγαση στρατηγικών προσεγγίσεων και να προωθήσουν την ανακαίνιση κατοικιών και κοινωνικών κατοικιών.
- 16) Το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης³⁰ που εγκρίθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2025 αναγνωρίζει ότι ορισμένες κοινωνικές ομάδες επηρεάζονται δυσανάλογα από το αυξανόμενο κόστος στέγασης και την περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνικές και οικονομικά προσιτές κατοικίες, και ότι η αστεγία αποτελεί επίμονη και σύνθετη πρόκληση που πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω λύσεων με γνώμονα τη στέγαση, όπως η προσέγγιση «Προτεραιότητα στη στέγαση», σε συνδυασμό με ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού.
- 17) Η αστεγία παραμένει η πιο ακραία και ορατή εκδήλωση φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επηρεάζει άτομα και οικογένειες σε όλα τα κράτη μέλη και υπονομεύει τις αρχές της αξιοπρέπειας, της ισότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης στις οποίες βασίζεται η Ένωση. Παρά τις μέχρι τώρα προσπάθειες, το φαινόμενο της αστεγίας αυξάνεται σε αρκετά κράτη μέλη και εκτιμάται ότι πλήττει περισσότερα από ένα εκατομμύριο άτομα³¹.
- 18) Ο στεγαστικός αποκλεισμός συνίσταται στην αδυναμία ενός ατόμου ή ενός νοικοκυριού να έχει πρόσβαση ή να διαβιώνει σε αξιοπρεπή, σταθερή στέγαση που να διέπεται από βασικά πρότυπα ασφάλειας, νομική εξασφάλιση και οικονομική προσιτότητα. Η αστεγία είναι η πιο ορατή και ακραία μορφή της και περιλαμβάνει άτομα που κοιμούνται στον δρόμο και σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης και σε προσωρινά καταλύματα για άστεγους. Ωστόσο, ο αποκλεισμός από τη στέγαση είναι

²⁸[Γνωμοδότηση EESC 2023/01741 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Προς ένα ενωσιακό πλαίσιο εθνικών στρατηγικών για τους αστέγους με βάση την αρχή “προτεραιότητα στη στέγαση”»](#)

²⁹Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Κοινωνικών Υποθέσεων και Ένταξης, [Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2026 — Όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο EPSCO στις 9 Μαρτίου 2026](#), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2026.

³⁰[Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών COM/2025/1025 final:το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης.](#)

³¹[Βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ για την οικονομικά προσιτή στέγαση ΟΟΣΑ](#)

γενικότερος και περιλαμβάνει όσους έχουν ένα κατάλυμα, αλλά οι συνθήκες διαβίωσής τους είναι ακατάλληλες και/ή επισφαλείς. Η στέγαση κρίνεται ως επισφαλής όταν τα άτομα δέχονται απειλές για έξωση, αντιμετωπίζουν ενδοοικογενειακή κακοποίηση ή υπόκεινται σε συμβάσεις μίσθωσης που δεν τους προσφέρουν σταθερότητα. Η στέγαση κρίνεται ως ακατάλληλη όταν τα άτομα κατοικούν σε υποβαθμισμένες κατοικίες που δεν διαθέτουν βασικές υποδομές (όπως αποχωρητήρια σε εσωτερικό χώρο με καταιονισμό νερού ή λουτρό). Οι κατοικίες αυτές μπορεί να βρίσκονται σε πολύ κακή κατάσταση, να είναι υπερπλήρεις ή να μην είναι προσβάσιμες σε άτομα με πρόσθετες ανάγκες (όπως οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας).

- 19) Η στέγαση αποτελεί καίριο κοινωνικό καθοριστικό παράγοντα για την υγεία και την κοινωνική ένταξη, και η έλλειψη στέγασης ή η κακή ποιότητα στέγασης μπορεί να είναι επιζήμια για την υγεία, την ευημερία, την απασχόληση και τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο.
- 20) Ο στεγαστικός αποκλεισμός και η έλλειψη στέγης οφείλονται στη σύνθετη αλληλεπίδραση διαρθρωτικών, θεσμικών και προσωπικών παραγόντων. Σε αυτούς περιλαμβάνονται η φτώχεια, η ανεργία, η έλλειψη κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης, οι διακρίσεις, η κακή ψυχική και σωματική υγεία, η κατάχρηση ουσιών και η ενδοοικογενειακή βία.
- 21) Το 2024 σχεδόν το 6 % των ατόμων ηλικίας 16 ετών και άνω στην Ένωση που αναζητούσαν στέγαση κατά τα τελευταία 5 έτη δήλωσαν ότι κατά τη γνώμη τους είχαν υποστεί διακρίσεις τουλάχιστον μία φορά. Το ποσοστό των ατόμων που πίστευαν ότι είχαν υποστεί διακρίσεις ήταν διπλάσιο μεταξύ των ατόμων που διέτρεχαν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (10 %) σε σύγκριση με τα άτομα που δεν διέτρεχαν κίνδυνο (5 %). Περίπου το 17 % του πληθυσμού της Ένωσης το 2024 ζούσε σε υπερπλήρεις κατοικίες.
- 22) Η έλλειψη κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης αποτελεί μείζον εμπόδιο στην καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας. Μεταξύ του 2013 και του 2024 οι τιμές των κατοικιών σε ονομαστικούς όρους αυξήθηκαν κατά περισσότερο από 60 % σε ολόκληρη την ΕΕ, σημειώνοντας ταχύτερη αύξηση από το εισόδημα των νοικοκυριών, ενώ σε έναν μικρό αριθμό κρατών μελών οι μέσες αυξήσεις ανήλθαν σε έως και 220 % σε ονομαστικούς όρους. Ταυτόχρονα, τα μέσα ενοίκια αυξήθηκαν κατά περίπου 20 %, ενώ, γενικά, οι νέες συμβάσεις μίσθωσης είναι σημαντικά ακριβότερες από τις παλαιότερες, ιδίως σε αστικές και τουριστικές περιοχές. Το κόστος στέγασης, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για ύδρευση, ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο και άλλα καύσιμα, αυξήθηκε σε 17 κράτη μέλη, σε σύγκριση με τον μέσο όρο της Ένωσης, ενώ σε ορισμένα αυξήθηκε κατά πάνω από 80 % σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ και σε 10 άλλα κράτη μέλη σημείωσε μείωση.
- 23) Οι επενδύσεις στην προσφορά κατοικιών μειώθηκαν σημαντικά την τελευταία δεκαετία. Η προσφορά δεν συμβαδίζει με την αυξανόμενη ζήτηση λόγω του υψηλού κόστους κατασκευής, των ελλειμμάτων καινοτομίας, των ελλείψεων ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και της υπερβολικής γραφειοκρατίας. Συγκεκριμένα, οι τιμές των κατασκευών στην Ένωση αυξήθηκαν κατά 56 % μεταξύ του 2010 και του 2024, ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη οι αυξήσεις υπερέβησαν το 170 %. Οι οικιστικές οικοδομικές άδειες (αριθμός κατοικιών) μειώθηκαν κατά 22 % μεταξύ του 2021 και του 2024 και το υφιστάμενο απόθεμα κατοικιών δεν αξιοποιείται πλήρως, καθώς περίπου 20 % των κατοικιών σε ολόκληρη την ΕΕ παραμένουν κλειστές ή υποκατοικούμενες (σε αυτές περιλαμβάνονται οι εποχικές ή δευτερεύουσες κατοικίες

και οι κατοικίες που αγοράστηκαν ως επενδύσεις και δεν χρησιμοποιούνται ως πρώτη κατοικία)

- 24) Στο πλαίσιο αυτό, η αύξηση της προσφοράς κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης είναι καίριας σημασίας για την αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού. Ειδικότερα, απαιτούνται νέες επενδύσεις που θα στηρίξουν την ανέγερση νέων κατοικιών, την ανακαίνιση και, όπου είναι δυνατόν, την αποδοτικότερη χρήση των υφιστάμενων κατοικιών που παραμένουν κλειστές και υποκατοικούνται (20 % των κατοικιών), μεταξύ άλλων με την παροχή κινήτρων για τη μίσθωση ιδιωτικών ακινήτων και την αναπροσαρμογή της χρήσης του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος, π.χ. κτίρια γραφείων. Η αναθεώρηση των κανόνων σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου οικονομικά προσιτής στέγασης και ο μεσοπρόθεσμος κανονισμός για την τροποποίηση των ταμείων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ³² συμβάλλουν στην ανάπτυξη ευνοϊκού πλαισίου για επενδύσεις στην κοινωνική και οικονομικά προσιτή στέγαση (έως τον Μάρτιο του 2026 τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες είχαν ανακαταναείμει στην οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση τουλάχιστον 3,3 δισ. EUR στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης). Η μεσοπρόθεσμη κανονιστική ευελιξία και η δυνατότητα υψηλότερου ποσοστού ενωσιακής συγχρηματοδότησης για την πραγματοποίηση επενδύσεων στον τομέα της στέγασης παραμένουν διαθέσιμες για να στηριχθεί περαιτέρω αναπρογραμματισμός έως την περίοδο 2029-2030.
- 25) Σύμφωνα με τις αρχές του Νέου Ευρωπαϊκού Μπάουχαους, η πρόσβαση σε κατάλληλη, βιώσιμη, οικονομικά προσιτή και ποιοτική στέγαση θα πρέπει να θεωρείται μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικού και χωρικού οικοσυστήματος που στηρίζει την ένταξη, τη ζωή στο κοινωνικό σύνολο, την εργασιακή κινητικότητα, την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγεία, τη μακροχρόνια φροντίδα, την ανεξάρτητη διαβίωση και την κοινωνική συνοχή. Οι στεγαστικές πολιτικές είναι πιο αποτελεσματικές και δημιουργούν προστιθέμενη κοινωνική αξία όταν συνδυάζονται με μέτρα που λαμβάνουν υπόψη την τοπική διάσταση, με συλλογικές υποδομές και υπηρεσίες και είναι έτσι σχεδιασμένες ώστε να προάγουν βιώσιμες συνοικίες χωρίς αποκλεισμούς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των κατοίκων.
- 26) Για να επεκτείνουν την προσφορά και την οικονομική προσιτότητα, τα κράτη μέλη μπορούν να προσφύγουν σε διαφορετικά στεγαστικά μοντέλα, όπως είναι οι κοινωνικές και δημόσιες κατοικίες, η ενοικίαση σε τιμές κόστους και η προσφορά στέγασης περιορισμένης κερδοφορίας, οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί, τα πρακτορεία ενοικίασης κοινωνικών κατοικιών και άλλα μη κερδοσκοπικά μοντέλα ή μοντέλα δημόσιου συμφέροντος. Τα μοντέλα αυτά, τα οποία συχνά προσφέρονται διαμέσου οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, μπορούν να συμβάλουν στη μακροπρόθεσμη οικονομική προσιτότητα, να μειώσουν την έκθεση στην κερδοσκοπία και να συνεισφέρουν στην κινητοποίηση υφιστάμενων κατοικιών, γης και επενδύσεων. Καινοτόμες έννοιες συγκατοίκησης, όπως η διαγενεακή συμβίωση, η συστέγαση και οι συμφωνίες διαμοιρασμού ακινήτων, μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κοινωνικής απομόνωσης, της υποκατοίκησης κτιρίων και των τοπικών στεγαστικών ελλείψεων. Η αμοιβαία μάθηση μπορεί να συμβάλει στον εντοπισμό επιτυχημένων μοντέλων που έχουν ήδη εφαρμοστεί σε άλλα κράτη μέλη.

³² [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2025, για την τροποποίηση των κανονισμών \(ΕΕ\) 2021/1058 και \(ΕΕ\) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.](#)

- 27) Η αύξηση της προσφοράς κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγας απαιτεί σταθερά πλαίσια διακυβέρνησης και επενδύσεων, όπως συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, και συνεργασία μεταξύ των δημόσιων αρχών, οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, παρόχων κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγας, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, εργοδοτών, χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και άλλων συμφεροντούχων. Η μεικτή χρηματοδότηση, τα ανανεώσιμα κεφάλαια, οι δημόσιες εγγυήσεις, οι μακροπρόθεσμες μισθώσεις δημόσιων εκτάσεων και άλλοι μηχανισμοί χρηματοδότησης δημόσιου συμφέροντος μπορούν να συμβάλουν στην κινητοποίηση υπομονετικών κεφαλαίων και στη στήριξη της μακροπρόθεσμης οικονομικής προσιτότητας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν καινοτόμα και συμπεριληπτικά οικιστικά έργα που εφαρμόζουν την αρχή «από τη βάση προς την κορυφή», οι μελλοντικοί κάτοικοι των οποίων σχεδιάζουν και χρηματοδοτούν συλλογικά το στεγαστικό τους έργο.
- 28) Ο στεγαστικός αποκλεισμός και η αστεγία μπορεί να επηρεάσουν δυσανάλογα ορισμένους πληθυσμούς, η κλίμακα και η σύνθεση των οποίων διαφέρουν σε μεγάλο βαθμό ανάλογα με τις εθνικές/περιφερειακές συνθήκες. Ορισμένα άτομα και ομάδες ενδέχεται να αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα μειονεκτήματα όσον αφορά την πρόσβαση στη στέγαση και υψηλότερο κίνδυνο στεγαστικού αποκλεισμού ή αστεγίας. Σε αυτούς περιλαμβάνονται οι νέοι (όπως οι σπουδαστές που δεν μπορούν να καταβάλουν το κόστος για να μείνουν ή δεν έχουν πρόσβαση σε φοιτητικό κατάλυμα· ή άτομα που αφήνουν την ιδρυματική ή εναλλακτική φροντίδα), άνεργοι, ευάλωτες οικογένειες (συμπεριλαμβανομένων των μονογονεϊκών οικογενειών) με παιδιά, θύματα και επιζώντες έμφυλης βίας, άτομα με αναπηρία ή ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας, ηλικιωμένοι που βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση στέγας, άτομα με καταγωγή Ρομά, άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, άτομα που ανήκουν σε φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες και άτομα ΛΟΑΤΚΙ+.
- 29) Η πρόληψη του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας, σε συνδυασμό με την πρόσβαση σε κατάλληλη και ασφαλή στέγαση και σε ολιστικές, ανθρωποκεντρικές υπηρεσίες υποστήριξης, είναι η αποτελεσματικότερη προσέγγιση για την εξάλειψη του φαινομένου της αστεγίας. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κληθούν να θεσπίσουν αποτελεσματικές πολιτικές πρόληψης που να περιλαμβάνουν καθολικά μέτρα πρόληψης, παρεμβάσεις σε προηγούμενα στάδια με στόχο τον πληθυσμό υψηλού κινδύνου, πρόληψη κρίσεων για τα άτομα και τα νοικοκυριά που απειλούνται άμεσα με αστεγία και παρεμβάσεις έκτακτης ανάγκης για την εξασφάλιση επείγουσας πρόσβασης σε προσωρινή στέγαση.
- 30) Τα εργαλεία έγκαιρης παρέμβασης, όπως η διαμεσολάβηση για ληξιπρόθεσμες οφειλές ενοικίων και ενυπόθηκων δανείων, η παροχή συμβουλών για τη διαχείριση χρεών, η νομική συνδρομή σχετικά με τα δικαιώματα των ενοικιαστών και των ιδιοκτητών, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης και η βραχυπρόθεσμη οικονομική στήριξη δεν είναι συστηματικά διαθέσιμα σε όλα τα κράτη μέλη, και η ενίσχυση αυτών των μηχανισμών είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική πρόληψη του στεγαστικού αποκλεισμού.
- 31) Η πρόληψη των αναγκαστικών και αυθαίρετων εξώσεων και η παροχή στήριξης κατά τη μετεγκατάσταση προϋποθέτουν ένα δίκαιο νομικό πλαίσιο για την ασφάλεια των ενοικιαστών και τα δικαιώματα των ιδιοκτητών. Η συνεργασία με τις τοπικές αρχές, τις κοινωνικές υπηρεσίες και οι επιλογές διαμεσολάβησης, συμπεριλαμβανομένων των γραφείων ενοικίασης κοινωνικών κατοικιών, μπορούν να μειώσουν τη στεγαστική αστάθεια και να διευκολύνουν τις μεταβάσεις.

- 32) Οι προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση, όπως το μοντέλο με βάση την αρχή «Προτεραιότητα στη στέγαση», οι οποίες συνδυάζουν την ταχεία πρόσβαση σε μόνιμη στέγαση με την παροχή εξατομικευμένων και ολιστικών υπηρεσιών υποστήριξης, έχουν αποφέρει βιώσιμα θετικά αποτελέσματα στην πρόληψη και τη μείωση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας και την προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης.
- 33) Οι διοικητικές απαιτήσεις για την πρόσβαση σε βοήθεια, όπως η υποχρέωση απόδειξης μόνιμης κατοικίας, μπορεί να εγείρουν εμπόδια για τα άτομα που βιώνουν αστεγία ή στεγαστικό αποκλεισμό. Η κατάργηση ή η προσαρμογή των απαιτήσεων αυτών, κατά περίπτωση, μπορεί να βελτιώσει την αξιοποίηση της διαθέσιμης στήριξης και να συμβάλει στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων του στεγαστικού αποκλεισμού.
- 34) Η αύξηση του στεγαστικού κόστους και η περιορισμένη πρόσβαση στην κοινωνική και οικονομικά προσιτή κατοικία εμποδίζουν την κινητικότητα στην αγορά εργασίας, καθώς οι ενδιαφερόμενοι μπορεί να μην είναι σε θέση να μετακινηθούν σε περιοχές όπου υπάρχουν διαθέσιμες ευκαιρίες απασχόλησης. Αυτό μπορεί να επηρεάσει την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανάπτυξη. Η λήψη μέτρων για την εξασφάλιση οικονομικά προσιτής και διαθέσιμης κατοικίας είναι ζωτικής σημασίας για να στηριχθεί η συμμετοχή στην αγορά εργασίας και για να εξασφαλιστεί η ορθή λειτουργία των αγορών εργασίας.
- 35) Οι διαφορές στους ορισμούς, τα συστήματα παρακολούθησης και τις μεθοδολογίες συλλογής δεδομένων που χρησιμοποιούνται μεταξύ των κρατών μελών περιορίζουν τη διαθεσιμότητα συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με την αστεγία σε ενωσιακό επίπεδο.
- 36) Τα αξιόπιστα, συνολικά και συστηματικά δεδομένα και στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία έχουν καίρια σημασία για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της πολιτικής, που συμβάλλει στην αξιολόγηση της προόδου χωρίς να αυξάνει τον διοικητικό φόρτο.
- 37) Η αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας απαιτεί διατομεακό συντονισμό και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, σε συνδυασμό με την κοινωνία των πολιτών, τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας, τους παρόχους καταλυμάτων και τα άτομα που έχουν ζήσει ως άστεγοι.
- 38) Οι συμπράξεις με οργανισμούς που παρέχουν στήριξη σε άστεγους και γενικότερα σε άτομα που αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό μπορούν να ενισχύσουν τις δημόσιες προσπάθειες για την παροχή υπηρεσιών που προωθούν την κοινωνική ένταξη και προσφέρουν σταθερές λύσεις στέγασης για συγκεκριμένες ομάδες-στόχους. Με την παροχή πρόσθετων υπηρεσιών, όπως η εργασιακή ένταξη, οι οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας μπορούν να συμβάλουν στη διασφάλιση της μετάβασης σε μια σταθερή ζωή.
- 39) Η λήψη αποτελεσματικών μέτρων για την πρόληψη και τη μείωση του στεγαστικού αποκλεισμού απαιτεί επαρκή και σταθερή χρηματοδότηση, καθώς και αποδοτική χρήση και συντονισμό των διαθέσιμων ενωσιακών, εθνικών, περιφερειακών και τοπικών χρηματοδοτικών πόρων, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες και τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών.
- 40) Η ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας συνιστά το καθιερωμένο πλαίσιο συνεργασίας σε επίπεδο ΕΕ για την αστεγία και τον στεγαστικό

αποκλεισμό. Παρέχει ένα συνεργατικό φόρουμ για την ανάπτυξη γνώσεων, την αμοιβαία μάθηση και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και των συμφεροντούχων, συμβάλλοντας στην τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής και στην ενίσχυση των ικανοτήτων εφαρμογής. Αποτελεί το καθιερωμένο πλαίσιο διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ για την αστεγία και τον στεγαστικό αποκλεισμό.

41) Τα υπογράφοντα μέρη της Διακήρυξης της Λισαβόνας σχετικά με την ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας δεσμεύτηκαν να εργαστούν για την εξάλειψη της αστεγίας έως το 2030, ώστε να επιτευχθούν οι εξής στόχοι:

- i) κανείς δεν κοιμάται χωρίς κατάλυμα λόγω έλλειψης προσβάσιμης, ασφαλούς και κατάλληλης προσωρινής στέγασης·
- ii) κανείς δεν ζει σε προσωρινή ή μεταβατική στέγαση για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο από το αναγκαίο για την επιτυχή μετακίνηση σε μόνιμη λύση στέγασης·
- iii) κανείς δεν απομακρύνεται από κανένα ίδρυμα (π.χ. σωφρονιστικό κατάστημα, νοσοκομείο, ίδρυμα περίθαλψης) χωρίς προσφορά κατάλληλης στέγασης·
- iv) οι εξώσεις θα πρέπει να αποτρέπονται όποτε είναι δυνατόν και σε κανέναν δεν ασκείται έξωση χωρίς βοήθεια για την εξεύρεση κατάλληλης λύσης στέγασης, όταν χρειάζεται·
- v) κανείς να μην υφίσταται διακρίσεις λόγω της κατάστασης αστεγίας του.

42) Η ETHOS, η ευρωπαϊκή τυπολογία της αστεγίας και του αποκλεισμού από τη στέγαση, δημιουργήθηκε για να παράσχει ένα πλαίσιο που θα βελτιώσει την κατανόηση και τη μέτρηση της αστεγίας στην Ευρώπη και μια κοινή «γλώσσα» για διακρατικές ανταλλαγές σχετικά με το φαινόμενο αυτό. Η ταξινόμηση της ETHOS περιλαμβάνει όλες τις καταστάσεις διαβίωσης που ισοδυναμούν με μορφές αστεγίας και στεγαστικού αποκλεισμού:

- αστεγία στον δρόμο (άτομα που δεν διαθέτουν κανενός είδους καταφύγιο, που κοιμούνται στον δρόμο)·
- αστεγία λόγω στέρησης οικίας (άτομα που διαθέτουν έναν χώρο για ύπνο αλλά προσωρινά σε ιδρύματα ή καταλύματα)·
- διαβίωση σε επισφαλή στέγη (άτομα που απειλούνται με σοβαρό αποκλεισμό λόγω επισφαλών μισθώσεων, έξωσης, ενδοοικογενειακής βίας, προσωρινής διαμονής με συγγενείς/φίλους)·
- διαβίωση σε ακατάλληλη στέγη (σε προσωρινές ή μη συμβατικές δομές, σε ακατάλληλες κατοικίες, σε εξαιρετικά υπερπλήρεις κατοικίες).

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΥΣΤΑΣΗ:

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

1) Η παρούσα σύσταση παρέχει καθοδήγηση σχετικά με την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, και συγκεκριμένα:

- α) τη στήριξη των κρατών μελών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού των ευάλωτων ατόμων που βιώνουν επισφαλείς καταστάσεις στέγασης ή διατρέχουν κίνδυνο επισφαλούς στέγασης, καθώς και των αστέγων·

- β) την προώθηση του σχεδιασμού, της εφαρμογής και της βελτίωσης των εθνικών, περιφερειακών και/ή τοπικών στρατηγικών πλαισίων με βάση ανθρωποκεντρικές και ολοκληρωμένες πολιτικές με γνώμονα τη στέγαση.

ΟΡΙΣΜΟΙ

- 2) Για τον σκοπό της παρούσας σύστασης, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
- α) «στεγαστικός αποκλεισμός»: κατάσταση στην οποία άτομα ή νοικοκυριά δεν έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη και/ή ασφαλή στέγη. Περιλαμβάνει ιδιαίτερα τους άστεγους (δηλαδή τους άστεγους στον δρόμο ή τους άστεγους που στερούνται οικίας) και όσους ζουν ακούσια σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης, όπως σε ακατάλληλες ή επισφαλείς κατοικίες·
 - β) «κατάλυμα έκτακτης ανάγκης»: κατάλυμα, όπως τα υπνωτήρια, που κατά κύριο λόγο καλύπτει μια επείγουσα ανάγκη για καταφύγιο και πρόσβαση σε βασικές υποδομές·
 - γ) «προσωρινό κατάλυμα»: κατάλυμα που διατίθεται βραχυχρόνια ενόσω αναζητείται μόνιμη στεγαστική λύση·
 - δ) «προσεγγίσεις με γνώμονα τη στέγαση»: μοντέλα πολιτικής και παροχής υπηρεσιών που αποδίδουν προτεραιότητα στην παροχή ταχείας πρόσβασης σε κατάλληλη, οικονομικά προσιτή και μόνιμη στέγαση, συνοδευόμενα, όπου απαιτείται, από ολοκληρωμένες, ανθρωποκεντρικές υπηρεσίες στήριξης με σκοπό τη στεγαστική σταθερότητα και την κοινωνική ένταξη, όπως είναι η «Προτεραιότητα στη στέγαση».

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

- 3) Συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να εγκρίνουν ή να αναθεωρήσουν στρατηγικά πλαίσια για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού και του φαινομένου της αστεγίας με βάση ανθρωποκεντρικές, με γνώμονα τη στέγαση και ολιστικές πολιτικές σύμφωνα με την παρούσα σύσταση, με σκοπό την ενίσχυση των προσπαθειών για την εξάλειψη του φαινομένου της αστεγίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό θα πρέπει να γίνει με την εμπλοκή και τη συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών και τηρουμένης της κατανομής αρμοδιοτήτων εντός των κρατών μελών·
 - β) να προσδιορίζουν, σε σχέση με τα εθνικά πλαίσια, τις επισφαλείς συνθήκες στέγασης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τους κινδύνους φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού·
 - γ) να αναπτύξουν προσαρμοσμένα μέτρα για την αναχαίτιση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας και να υιοθετήσουν μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση με βάση, κατά περίπτωση, τις αρχές του νέου ευρωπαϊκού Μπάουχαους, συμπεριλαμβανομένου του συμμετοχικού, τοποκεντρικού και συμπεριληπτικού σχεδιασμού, με την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών, όπως κοινωνική πρόνοια, υγειονομική περίθαλψη, μακροχρόνια φροντίδα και ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας, σε συνδυασμό με στεγαστική βοήθεια·

- δ) να θέσουν συναφείς, χρονικά προσδιορισμένους, εφικτούς και μετρήσιμους στόχους, που να περιλαμβάνουν τα εξής:
- i/ σε κάθε άτομο που κοιμάται στον δρόμο («καθεαυτό άστεγοι»³³, τα οποία διαβιούν στον δρόμο χωρίς να καταφεύγουν σε κάποιο κατάλυμα) προσφέρεται κατάλυμα έκτακτης ανάγκης·
 - ii/ στα άτομα που ζουν σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης ή σε προσωρινά καταλύματα (άτομα «χωρίς σταθερή διαμονή») προσφέρεται αποτελεσματική στήριξη ώστε να αποκτήσουν πρόσβαση σε μακροπρόθεσμες και ασφαλείς στεγαστικές λύσεις το συντομότερο δυνατόν.

ΤΑΥΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΟΥΝ Ή ΚΙΝΔΥΝΕΥΟΥΝ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΝ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟ

4) Συνιστάται στα κράτη μέλη:

- α) να ενισχύσουν τη συλλογή δεδομένων σχετικά με δυσπρόσιτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των αστέγων, και, χωρίς υπερβολικό διοικητικό φόρτο, να συγκεντρώνουν τακτικά, ολοκληρωμένα, συγκρίσιμα και αναλυτικά στατιστικά στοιχεία σχετικά με τον στεγαστικό αποκλεισμό και την αστεγία σε εθνικό και τοπικό επίπεδο·
- β) να ευθυγραμμίσουν τα κριτήρια για τον προσδιορισμό των ατόμων που αντιμετωπίζουν ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν στεγαστικό αποκλεισμό, σε όλο το φάσμα των σχετικών υπηρεσιών, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες απασχόλησης, εκπαίδευσης, δικαιοσύνης και παιδικής προστασίας, και να αναπτύξουν συστήματα ταχείας, αποτελεσματικής και έγκαιρης ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εν λόγω υπηρεσιών·
- γ) με βάση τα δεδομένα που συλλέγονται και τα ευθυγραμμισμένα κριτήρια για τον προσδιορισμό του στεγαστικού αποκλεισμού, να θεσπίσουν συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης για τον εντοπισμό των νοικοκυριών που διατρέχουν κίνδυνο στεγαστικού αποκλεισμού, διασφαλίζοντας έτσι έγκαιρες επεμβάσεις και τη στήριξη της πρόληψης· να ποσοτικοποιούν και να αξιολογούν τις στεγαστικές ανάγκες των αστέγων και όσων βρίσκονται σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης· να αναπτύξουν προσαρμοσμένες στρατηγικές για τους ανθρώπους ο αριθμός των οποίων συχνά υποτιμάται ή οι οποίοι κρύβονται.

ΠΡΟΛΗΨΗ ΤΟΥ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ

5) Συνιστάται στα κράτη μέλη:

- α) να στηρίζουν, στα στρατηγικά τους πλαίσια, όσους διατρέχουν κίνδυνο στεγαστικού αποκλεισμού ώστε να μπορέσουν να διατηρήσουν επαρκή στέγαση, λαμβάνοντας στοχευμένα μέτρα, όπως η συμβουλευτική σε θέματα χρέους και στέγασης, τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, η βοήθεια για

³³ [Εκτελεστικός κανονισμός \(ΕΕ\) 2017/543 της Επιτροπής, της 22ας Μαρτίου 2017, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού \(ΕΚ\) αριθ. 763/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις απογραφές πληθυσμού και στέγασης όσον αφορά τις τεχνικές προδιαγραφές των θεμάτων και των κατανομών τους](#)

ενοικίαση έκτακτης ανάγκης, η διαμεσολάβηση και άλλες ανακουφιστικές δράσεις. να διασφαλίσουν τη διαθεσιμότητα προσαρμοσμένης στέγασης για άτομα με αναπηρία ή ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας, αποφεύγοντας παράλληλα τη δυσανάλογη επιβάρυνση για κατασκευή και ανακαίνιση·

- β) να διασφαλίσουν την έγκαιρη και αποτελεσματική πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τα διαθέσιμα μέτρα στεγαστικής, κοινωνικής και εισοδηματικής στήριξης και να διοργανώσουν δραστηριότητες προβολής που θα περιορίσουν την αναξιοποίηση των παρεχόμενων βοηθημάτων·
- γ) να αξιολογούν τακτικά την επάρκεια της εισοδηματικής στήριξης, συμπεριλαμβανομένων των επιδομάτων που σχετίζονται με τη στέγαση, του ελάχιστου εισοδήματος και των επιδομάτων τέκνων, σε σχέση με το στεγαστικό κόστος, με μηχανισμούς αναπροσαρμογής που παρακολουθούν τις σχετικές τάσεις. Η αξιολόγηση αυτή θα πρέπει επίσης να προσπορίζει αποδεικτικά στοιχεία ώστε να αποφεύγονται οι παγίδες φτώχειας, στις οποίες η κοινωνική στήριξη δημιουργεί εργασιακά αντικίνητρα·
- δ) να ενισχύσουν την πρόληψη και την προστασία από αναγκαστικές και αυθαίρετες εξώσεις, ιδίως για οικογένειες με παιδιά, με ιδιαίτερη έμφαση στα μονογονεϊκά νοικοκυριά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν διαφανείς, έγκαιρες διαδικασίες που σέβονται την αναλογικότητα, την τήρηση της δέουσας διαδικασίας και τα αποτελεσματικά μέσα έννομης προστασίας, με παράλληλο σεβασμό των δικαιωμάτων των ιδιοκτητών·
- ε) να διασφαλίσουν ότι κανένα παιδί δεν στερείται κατάλληλης στέγασης, διασφαλίζοντας έγκαιρη και κατάλληλη εναλλακτική στέγαση όταν χρειάζεται, διαφυλάσσοντας παράλληλα την οικογενειακή ενότητα προς το συμφέρον του παιδιού·
- στ) να διασφαλίσουν ότι κανένας ανήλικος ή νεαρός ενήλικας δεν εγκαταλείπει την ιδρυματική ή την ανάδοχη φροντίδα χωρίς να λαμβάνει επαρκείς υπηρεσίες στέγασης και υποστήριξης. Θα πρέπει να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε χρηματοδοτική στήριξη ή κίνητρα για όσους δεν διαθέτουν εγγυητές ή κεφάλαια για παροχή εγγύησης, για παράδειγμα μέσω οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας που διευκολύνουν την πρόσβαση σε μικροχρηματοδότηση·
- ζ) να θεσπίσουν έγκαιρη προληπτική συμβουλευτική σε εκπαιδευτικά ιδρύματα, δομές εργασίας ή νεολαίας που θα συμβάλλουν στον εντοπισμό καταστάσεων κινδύνου, στην παραπομπή των ενδιαφερομένων στις αρμόδιες υπηρεσίες και στην πρόληψη του στεγαστικού αποκλεισμού παιδιών και νέων·
- η) να εξασφαλίσουν τη δυνατότητα παροχής συμβουλών και κοινωνικής στήριξης σε ηλικιωμένους που βρίσκονται σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης με σκοπό την πρόληψη του στεγαστικού αποκλεισμού·
- θ) να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση σε επαρκή στέγαση και βασικές υπηρεσίες·
- ι) να παρέχουν έγκαιρη και εξατομικευμένη στήριξη σε άτομα που εγκαταλείπουν ιδρύματα, όπως φυλακές, νοσοκομεία και δομές φροντίδας, με σκοπό την εξασφάλιση μακροχρόνιας στέγασης.

- 6) Για να μειωθεί το χρονικό διάστημα κατά το οποίο τα άτομα παραμένουν άστεγα ή βασίζονται σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης ή προσωρινά καταλύματα, συνιστάται στα κράτη μέλη να παρέχουν εξατομικευμένη, ολοκληρωμένη και προσβάσιμη στήριξη με τα εξής μέσα:
- α) προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς συστήματα υποστήριξης, που περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, εκτίμηση των ατομικών αναγκών, εξατομικευμένα σχέδια υποστήριξης και διαχείριση των πλέον περίπλοκων περιπτώσεων· με τη βοήθεια διεπιστημονικών ομάδων προβολής στο επίπεδο της κοινότητας, που στελεχώνονται από επαγγελματίες του τομέα της υγείας και της περίθαλψης και κοινωνικούς λειτουργούς·
 - β) πρότυπα που διασφαλίζουν συνεκτικές και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης της ειδικής υποστήριξης για παιδιά·
 - γ) εφαρμογή προσέγγισης μίας στάσης συνοδευόμενη από έγκαιρες, απλουστευμένες παραπομπές στους αρμόδιους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, κοινωνική πρόνοια και κοινωνικές και υγειονομικές υπηρεσίες με ελάχιστους φραγμούς·
 - δ) συστήματα υποστήριξης που συμβάλλουν στην πρόληψη του περιττού οικογενειακού χωρισμού, προς το συμφέρον του παιδιού, και εγγυώνται ότι κανένα παιδί δεν παραμένει άστεγο ή σε καταλύματα έκτακτης ανάγκης, προσωρινά καταλύματα ή άλλες μορφές αστεγίας λόγω στέρησης οικίας·
 - ε) ενεργός στήριξη της απασχόλησης, μεταξύ άλλων με τη διευκόλυνση της εγγραφής στις υπηρεσίες απασχόλησης, τη χάραξη εξατομικευμένων διαδρομών προς την εξεύρεση εργασίας, την παροχή κοινωνικής στήριξης και την παροχή στήριξης με σκοπό τη διατήρηση εργασίας, καθώς και μέσω της στήριξης των εργοδοτών·
 - στ) εξασφάλιση της ενημέρωσης των ατόμων που βιώνουν την αστεγία σχετικά με τα δικαιώματά τους σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία³⁴ να ανοίγουν και να χρησιμοποιούν λογαριασμό πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά σε πιστωτικά ιδρύματα που βρίσκονται στην επικράτειά τους, ανεξάρτητα από το αν έχουν σταθερή διεύθυνση·
 - ζ) επέκταση της πρόσβασης των αστέγων σε σταθερές στεγαστικές λύσεις, ιδίως των οικογενειών με παιδιά, μέσω της συνεργασίας με παρόχους καταλυμάτων, γραφεία ενοικίασης κοινωνικών κατοικιών και συμπεριληπτικούς μηχανισμούς χορήγησης, καθώς και μέσω μοντέλων με βάση τη συνεργατικότητα και τη δράση στο επίπεδο της κοινότητας που συνοδεύονται από κατάλληλες υπηρεσίες υποστήριξης·
 - η) διασφάλιση της προσφοράς καταλυμάτων έκτακτης ανάγκης και προσωρινών καταλυμάτων, σε χωριστούς χώρους ανάλογα με το φύλο, που είναι ασφαλή, προσβάσιμα και κατάλληλα για την κάλυψη των αναγκών όλων των αστέγων, μεταξύ άλλων των θυμάτων ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, ενώ παράλληλα στηρίζεται η μετάβασή τους σε σταθερή στέγαση·

³⁴[Οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά.](#)

- θ) αναγνώριση και στήριξη του ρόλου των ατόμων που έχουν ζήσει ως άστεγοι για να βελτιωθεί η εμπιστοσύνη, η πρόσβαση και η αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνουν οι υπηρεσίες υποστήριξης, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η πρόσβαση στην κοινωνική ένταξη και τη στέγαση·
- ι) μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του στιγματισμού και των πρακτικών που εισάγουν διακρίσεις όσον αφορά την πρόσβαση στη στέγαση, όπως διαφανή κριτήρια για λίστες αναμονής σε κοινωνικές κατοικίες, κατάρτιση κατά των προκαταλήψεων για τους επαγγελματίες στον στεγαστικό τομέα και υπηρεσίες υποστήριξης για ενοικιαστές που αντιμετωπίζουν διακρίσεις.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΚΑΤΑΛΛΗΛΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ

- 7) Συνιστάται στα κράτη μέλη να ενισχύσουν την προσφορά κοινωνικής και οικονομικά προσιτής στέγασης, ανταποκρινόμενα στις δημογραφικές ανάγκες, τις τοπικές ελλείψεις και τις εδαφικές ανισότητες, ιδίως με τους εξής τρόπους:
 - α) προώθηση των συνθηκών που ενθαρρύνουν τη μακροχρόνια ενοικίαση όσον αφορά τους ιδιώτες ιδιοκτήτες και τους ενοικιαστές με τους εξής τρόπους:
 - εξασφάλιση νομικού πλαισίου που θα διευκολύνει την ευρεία χρήση των συμβάσεων μακροχρόνιας μίσθωσης,
 - χορήγηση, κατά περίπτωση, αναλογικών φορολογικών και οικονομικών κινήτρων στους ιδιοκτήτες ώστε να προσφέρουν μακροχρόνιες στεγαστικές λύσεις, ιδίως στις οικογένειες και τους νέους,
 - μείωση της ανασφάλειας δικαίου και της διάρκειας των διαδικασιών έξωσης και
 - εξισορρόπηση του αποθέματος καταλυμάτων μακροχρόνιας ενοικίασης που χρησιμοποιείται σε βραχυχρόνιες μισθώσεις, όταν αυτό δικαιολογείται δεόντως από τη στεγαστική κρίση·
 - β) παροχή κινήτρων τόσο για δημόσιες όσο και για ιδιωτικές επενδύσεις για την ανέγερση νέων κτιρίων, την ανακαίνιση ή αναπροσαρμογή της χρήσης υφιστάμενων κτιρίων, έτσι ώστε να ενισχυθεί το απόθεμα κοινωνικών και οικονομικά προσιτών κατοικιών·
 - γ) διευκόλυνση και στήριξη στεγαστικών μοντέλων που εστιάζουν στην οικονομική προσιτότητα, όπως η κοινωνική και η δημόσια κατοικία, οι στεγαστικοί συνεταιρισμοί, οι στεγαστικές ενώσεις περιορισμένου κέρδους, τα κοινοτικά καταπιστεύματα γης, καθώς και άλλα γραφεία ενοικίασης κοινωνικών κατοικιών και άλλες προσεγγίσεις περιορισμένου κέρδους ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα·
 - δ) προώθηση και κλιμάκωση καινοτόμων ιδεών συγκατοίκησης, όπως κοινόχρηστοι χώροι διαβίωσης, στέγαση σε οικιστικά συγκροτήματα, συστέγαση και διαγενεακές στεγαστικές ρυθμίσεις, μεταξύ άλλων με κοινές εγκαταστάσεις και υπηρεσίες υποστήριξης, κατά περίπτωση· και διευκόλυνση προσωρινών και μεταβατικών στεγαστικών μοντέλων για σπουδαστές και νέους, για παράδειγμα προσφορά κατοικιών με αναξιοποίητο χώρο όπου μπορούν να διαμείνουν σπουδαστές·

- ε) εξορθολογισμός των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών διαδικασιών σχεδιασμού και αδειοδότησης για την ταχύτερη ανέγερση κατοικιών, σε συνδυασμό με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της χωρικής συνοχής και τη μείωση των διοικητικών φραγμών που επηρεάζουν τους κατασκευαστές, έτσι ώστε να βοηθηθεί η έγκαιρη παροχή νέας κοινωνικής και οικονομικά προσιτής κατοικίας, όπου απαιτείται, μεταξύ άλλων μέσω της χρήσης και της αξιοποίησης κρατικών ακινήτων, τα οποία εξασφαλίζεται ότι είναι συνδεδεμένα με βασικές κοινωνικοοικονομικές υπηρεσίες και δραστηριότητες·
 - στ) ενίσχυση της αποτελεσματικής χρήσης του υφιστάμενου αποθέματος κατοικιών, που θα διευκολύνει ιδίως την αναπροσαρμογή της χρήσης, ανακαίνιση και επαναχρησιμοποίηση των υφιστάμενων κτιρίων και θα ενεργοποιεί κλειστές κατοικίες και κρατικά ακίνητα, ενώ θα περιορίζει όσο το δυνατόν περισσότερο τις περιττές κατεδαφίσεις·
 - ζ) βελτίωση της διαθεσιμότητας και της πρόσβασης σε καταφύγια και σε μεταβατική στέγαση, έως ότου εξευρεθούν μόνιμες στεγαστικές λύσεις·
 - η) προορισμός καθορισμένου ποσοστού νέων οικιστικών κατασκευών στην κοινωνική και οικονομικά προσιτή κατοικία, με γνώμονα τις τοπικές στεγαστικές ανάγκες.
- 8) Συμπληρωματικά προς τις προσπάθειες για την τόνωση της προσφοράς κατοικιών, συνιστάται στα κράτη μέλη να θεσπίσουν επαρκή, προβλέψιμα και βιώσιμα πλαίσια χρηματοδότησης και επενδύσεων στις εθνικές στρατηγικές τους. Συνιστάται επίσης στα κράτη μέλη να αξιοποιήσουν πλήρως τη χρηματοδότηση και τα διαθέσιμα εργαλεία της ΕΕ, όπως η επικείμενη πανευρωπαϊκή επενδυτική πλατφόρμα για οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση που ανακοινώθηκε στο ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης³⁵. Τα μέτρα αυτά μπορούν να συμβάλουν στη βελτιστοποίηση της χρήσης των εθνικών και ενωσιακών πόρων και στην κλιμάκωση μακροπρόθεσμων, συμπεριληπτικών και οικονομικά προσιτών στεγαστικών λύσεων, μεταξύ άλλων με τους εξής τρόπους:
- α) ευθυγράμμιση και συντονισμός των πόρων σε όλες τις πολιτικές στους τομείς της στέγασης, της κοινωνικής ένταξης, της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της υγείας, της μακροχρόνιας φροντίδας, της αστικής ανάπτυξης και ανακαίνισης, με σκοπό την ενίσχυση της συνοχής και του αντικτύπου των σχετικών πολιτικών·
 - β) εξασφάλιση ότι οι δράσεις για τις οποίες χορηγείται κρατική βοήθεια προβλέπουν, κατά περίπτωση, σαφείς προϋποθέσεις σχετικά με την οικονομική προσιτότητα, την προσβασιμότητα, τη βιωσιμότητα και τη συμπεριληπτική κατανομή της στέγασης, καθώς και ότι συνδέονται με υπηρεσίες στο επίπεδο της κοινότητας·
 - γ) εφαρμογή καινοτόμων μοντέλων χρηματοδότησης, όπως τα ανανεώσιμα κεφάλαια, η μεικτή χρηματοδότηση και οι κρατικές εγγυήσεις, που θα στηρίζουν τη μακροπρόθεσμη οικονομική προσιτότητα της προσφοράς στέγασης και θα κινητοποιήσουν τόσο κρατικά όσο και ιδιωτικά κεφάλαια για την οικονομικά προσιτή και κοινωνική κατοικία·

³⁵ [Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών COM\(2025\) 1025 τελικό:το ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικά προσιτής στέγασης.](#)

- δ) αποθάρρυνση των κερδοσκοπικών συμπεριφορών στη αγορά ακινήτων, μεταξύ άλλων με την άσκηση αποτελεσματικής φορολογικής πολιτικής και τη βελτίωση της διαφάνειας στην αγορά·
 - ε) στήριξη της ανάπτυξης έργων και της τεχνικής βοήθειας προς τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τις οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και τους παρόχους στέγασης μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα / περιορισμένου κέρδους·
 - στ) προώθηση των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, μεταξύ άλλων με την τοπική αυτοδιοίκηση, ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εργοδότες, παρόχους στέγασης και οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας με σκοπό την παροχή κοινωνικής και οικονομικά προσιτής κατοικίας, όπως οικιστικά έργα για σπουδαστές, ασκούμενους και έργα μικτής χρήσης·
 - ζ) ενίσχυση των επενδύσεων για τη στήριξη της κατασκευής και της ανακαίνισης οικονομικά προσιτών και κοινωνικών κατοικιών, μεταξύ άλλων με την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μέσων και μεικτής χρηματοδότησης στο πλαίσιο της τρέχουσας πολιτικής συνοχής και παράλληλα των δυνατοτήτων ευελιξίας που προσφέρονται στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασής της³⁶, ώστε να ανακατανεμηθούν τα κονδύλια της ΕΕ στην οικονομικά προσιτή στέγαση· και αξιοποίηση των αναθεωρημένων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος³⁷, οι οποίοι περιλαμβάνουν ειδικές κατηγορίες τόσο για την κοινωνική όσο και για την οικονομικά προσιτή στέγαση.
- 9) Συνιστάται στα κράτη μέλη να στηρίζουν τα άτομα που βιώνουν στεγαστικό αποκλεισμό όσον αφορά την πρόσβαση σε σταθερή στέγαση και τη διατήρησή της με τα εξής μέσα:
- α) προώθηση της πρόσβασης σε μόνιμη στέγαση, σύμφωνα με μια προσέγγιση με γνώμονα τη στέγαση, της βιώσιμης χρηματοδότησης και του διατομεακού συντονισμού των μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και σε άλλες υπηρεσίες·
 - β) δημιουργία επαρκών και κατάλληλων ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης με σκοπό όχι μόνο τη μετάβαση αλλά και την παραμονή σε επαρκή και ασφαλή κατοικία. Στις υπηρεσίες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνονται η υποστήριξη στην αναζήτηση στέγης, η αναβάθμιση των δεξιοτήτων και η επανειδίκευση, καθώς και η στήριξη για την εξεύρεση και τη διατήρηση της εργασίας, η παροχή οικονομικής και νομικής αρωγής, η κατάρτιση σε δεξιότητες ζωής και η επακόλουθη στήριξη για την πρόληψη του εκ νέου στεγαστικού αποκλεισμού·
 - γ) αύξηση της διαθεσιμότητας κατάλληλων στεγαστικών λύσεων για τα άτομα που αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό, ιδίως τους γονείς με παιδιά, και διασφάλιση ότι λαμβάνονται υπόψη και τους δίνεται προτεραιότητα στους μηχανισμούς χορήγησης κοινωνικών κατοικιών·

³⁶ [Κανονισμός \(ΕΕ\) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Σεπτεμβρίου 2025, για την τροποποίηση των κανονισμών \(ΕΕ\) 2021/1058 και \(ΕΕ\) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.](#)

³⁷ [Απόφαση \(ΕΕ\) 2025/2630 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2025, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος και για την κατάργηση της απόφασης 2012/21/ΕΕ](#)

- δ) παροχή επαρκούς χρηματοδοτικής στήριξης, όπως μισθωτικές εγγυήσεις, δάνεια με χαμηλό επιτόκιο και στεγαστικά επιδόματα, σε συνδυασμό με κατανοητές οδηγίες σχετικά με το πώς μπορεί κάποιος να λάβει την εν λόγω στήριξη και τις απαραίτητες οικονομικές γνώσεις.
- 10) Συνιστάται στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν στοχευμένα μέτρα για να στηρίζουν τους νέους με χαμηλό εισόδημα, συμπεριλαμβανομένων των σπουδαστών, που αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό, καθώς μπορεί να τους στερήσει τη δυνατότητα έναρξης και ολοκλήρωσης προγραμμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, πρακτικής άσκησης ή μαθητείας. Τα μέτρα αυτά θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:
- α) δημιουργία και χρήση αποτελεσματικών δικτύων μεταξύ των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας για τους νέους και των γενικών υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, έτσι ώστε να παρέχεται βοήθεια στους νέους ώστε να βρίσκουν κατάλληλες λύσεις στέγασης που να ανταποκρίνονται στις οικογενειακές, εκπαιδευτικές και εργασιακές τους ανάγκες·
 - β) αύξηση της προσφοράς οικονομικά προσιτής φοιτητικής στέγης κοντά σε ιδρύματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων για φοιτητές που συμμετέχουν σε ανταλλαγές κινητικότητας για σπουδές ή σε πρακτική άσκηση στην αλλοδαπή·
 - γ) παροχή κατανοητών οδηγιών και πρακτικής υποστήριξης κατά την παροχή συμβουλών και βοήθειας σχετικά με τα δικαιώματα των μισθωτών και τις διοικητικές διαδικασίες, μεταξύ άλλων μέσω συμβουλευτικών κέντρων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα·
 - δ) παροχή φορολογικών κινήτρων ή χαμηλότοκων δανείων για να βοηθηθούν οι σπουδαστές και οι νέοι με περιορισμένα οικονομικά μέσα να εξασφαλίσουν στέγαση.
- 11) Συνιστάται στα κράτη μέλη στα εθνικά στρατηγικά τους πλαίσια να συνδυάσουν πολιτικές με ανθρωποκεντρικό και τοποκεντρικό χαρακτήρα (όπως ο πολεοδομικός σχεδιασμός και η ανάπτυξη, η τοπική οικονομική ανάπτυξη και οι πολιτικές μεταφορών) για να αποτρέψουν την αναντιστοιχία μεταξύ των ευκαιριών απασχόλησης και της οικονομικά προσιτής στέγασης, ιδίως σε περιοχές όπου υπάρχουν κενές θέσεις εργασίας.
- 12) Συνιστάται στα κράτη μέλη να λάβουν μέτρα που θα στηρίζουν τις προσαρμογές στην κατοικία των ατόμων με αναπηρία και/ή των ηλικιωμένων με ανάγκες μακροχρόνιας φροντίδας, ιδίως των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας. Έτσι, θα έχουν τη δυνατότητα να ζουν στο σπίτι τους για όσο το δυνατόν μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και να αποφύγουν τον στεγαστικό αποκλεισμό. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να αποφεύγεται ο δυσανάλογος φόρτος για έργα κατασκευής και ανακαίνισης.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

- 13) Συνιστάται στα κράτη μέλη:
- α) να θεσπίσουν στοχευμένους μηχανισμούς παρακολούθησης και αξιολόγησης, με βάση δείκτες αποτελεσμάτων, που θα αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών τους για την καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας, και να προσαρμόζουν την πολιτική τους, όπου αυτό απαιτείται, χωρίς να επιβαρύνουν τον διοικητικό φόρτο·

- β) να υποβάλλουν ανά πενταετία έκθεση στην Επιτροπή σχετικά με τα αποτελέσματα των εθνικών δραστηριοτήτων παρακολούθησης και την πρόοδο που σημειώνεται όσον αφορά την εφαρμογή της παρούσας σύστασης·
- γ) να διασφαλίζουν την αποτελεσματική πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και συντονισμό μεταξύ των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών, τη συνεργασία με τους σχετικούς συμφεροντούχους, όπως πανεπιστήμια, πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τοπικοί εργοδότες, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και της κοινωνικής οικονομίας και των παρόχων στέγασης·
- δ) να απλουστεύσουν τα νομικά και διοικητικά πλαίσια για να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος και να εξασφαλιστεί έγκαιρη και απλουστευμένη πρόσβαση σε στέγαση και σχετικές κοινωνικές, υγειονομικές, εκπαιδευτικές, εργασιακές υπηρεσίες και υπηρεσίες υποστήριξης στο επίπεδο της κοινότητας·
- ε) να ενισχύσουν την ικανότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών που αποσκοπούν στη στήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν στεγαστικό αποκλεισμό, μεταξύ άλλων μέσω της κατάρτισης, της σαφούς κατανομής αρμοδιοτήτων και της χορήγησης επαρκών πόρων στο προσωπικό που παρέχει τις εν λόγω υπηρεσίες·
- στ) κατά τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση των πολιτικών για την πρόληψη και τη μείωση του στεγαστικού αποκλεισμού και της αστεγίας, να διασφαλίσουν την ουσιαστική συμμετοχή των ατόμων που έχουν βιώσει τις εν λόγω καταστάσεις, των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, και των οργανώσεων της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών τροφίμων·
- ζ) να συμβάλουν ενεργά στην ευρωπαϊκή πλατφόρμα για την καταπολέμηση της αστεγίας, ως βασικό φόρουμ για τον συντονισμό, την ανταλλαγή και τη συνεργασία μεταξύ των συμφεροντούχων, ιδίως μέσω της ανταλλαγής γνώσεων, της συλλογής στοιχείων και της διευκόλυνσης της πρόσβασης σε χρηματοδότηση, και σε στενή συνεργασία με τους άξονες εργασίας της ευρωπαϊκής συμμαχίας για τη στέγαση·
- η) να συνεχίσουν να συνεργάζονται με άλλα κράτη μέλη, καθώς και με ιδιωτικούς και δημόσιους ενδιαφερόμενους φορείς σε διάφορα περιφερειακά επίπεδα για να στηρίξουν την ανταλλαγή γνώσεων, να προωθήσουν την αμοιβαία μάθηση, να διασφαλίσουν τη συνεκτική παροχή υπηρεσιών, την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, την αποτελεσματική εφαρμογή και σχεδιασμό της πολιτικής στον τομέα του στεγαστικού αποκλεισμού·
- θ) να ενισχύσουν τη συνεργασία με τα συμβουλευτικά όργανα της ΕΕ (την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή), με σκοπό να βελτιώσουν την αμοιβαία μάθηση, τις αξιολογήσεις από ομοτίμους και τις συνέργειες πολιτικής που σχετίζονται με τον στεγαστικό αποκλεισμό·
- ι) να προωθήσουν τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών που διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην καταπολέμηση του στεγαστικού αποκλεισμού, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι πολιτικές της ΕΕ αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα στο πεδίο, μεταξύ άλλων μέσω της συμμετοχής ατόμων που έχουν βιώσει τον στεγαστικό αποκλεισμό.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο/Η Πρόεδρος*